

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştay'ın Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-1-85 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 10-57/1141-430
Karar Tarihi : 2.9.2010

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan
GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : M. Ömür PAŞAOĞLU, Cengiz SOYSAL,
Harun ULU, Cumhuriyet ATALAY HATİPOĞLU

20 **C. ŞİKAYET EDEN** : Re'sen

D. İLGİLİ TARAFLAR :

- Glencore İstanbul Madencilik ve Ticaret A.Ş.
Büyükdere Caddesi Kanyon İş Merkezi
No:185 Kat:9 Levent/İstanbul
Temsilcisi: Av. İlmutluhan SELÇUK
Ebulula Mardin Cad. Çağlayan Sit. B Blok
No:24 Daire:4 Akatlar 34335
Beşiktaş/İstanbul
- Minerkom Mineral ve Katı Yakıtlar A.Ş.
Esentepe Mahallesi Bahar Sokak No:32/4
Şişli/İstanbul
Temsilcisi: Av. İlmutluhan SELÇUK
Ebulula Mardin Cad. Çağlayan Sit. B Blok
No:24 Daire:4 Akatlar 34335
Beşiktaş/İstanbul

30

40

E. DOSYA KONUSU : İthal kömür pazarında rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmadığı ile ilgili olarak verilen Rekabet Kurulunun 25.7.2006 tarih ve 06-55/712-202 sayılı kararının iptaline ilişkin Danıştay kararları üzerine ilgili dosya konusunun davacılar yönüyle yeniden değerlendirilmesi.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : İthal parça kömür pazarında yapılan tespitler sonucu söz konusu pazarda Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiği iddiası.

50 **G. DOSYA EVRELERİ** : Kurum kayıtlarına 23.6.2003 tarihinde giren A.Hamit Çetin ve Nevzat Hancı imzalı şikayet dilekçesinde; Erzurum'da 2002 yılında 100 ABD Doları/ton fiyattan satılan Rus meşeli kömürünün 2003 yılında 140-150 ABD Doları/ton'dan satıldığı ileri sürülerek kömürün gerçek fiyatı ile satılmasının temin edilmesi talep edilmiştir.

Kurum kayıtlarına 14.7.2003 tarihinde giren bir diğer yazı ile 15.7.2003 tarihinde giren şikayet dilekçesinde, Van'da 130-140 ABD Doları/ton fiyattan satılan kömürün, kömür satıcılarının kooperatif bünyesinde anlaşmaları sonucu 8.7.2003 tarihinden itibaren tek fiyattan, 200 ABD Doları/ton'dan satışa sunulduğu iddia edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir. Diğer yandan, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 23.7.2003 tarihinde intikal eden yazının ekinde, İzmir'deki ithal kömür fiyatlarındaki artış ile ilgili şikayetlerini dile getiren Mesut Güngör isimli tüketicinin başvurusuna yer verilmiştir.

Konuyla ilgili olarak hazırlanan 17.7.2003 tarih ve 2003-1-85/BN-03-HU sayılı bilgi notu Rekabet Kurulu'nun 24.7.2003 tarihli toplantısında görüşülmüş ve başta Erzurum, Van, İzmir illeri ithal kömür piyasasındaki satıcılar olmak üzere, ithal kömür pazarında yer alan tüm teşebbüslere yönelik olarak 70 önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Yapılan Önaraştırma sonucu hazırlanan 4.9.2003 tarih ve 2003-1-85/ÖA-03-HU sayılı Rapor, Rekabet Kurulu'nun 11.9.2003 tarihli toplantısında görüşülmüş; İthal kömür piyasasının yakından izlenmesi ve aralarında rekabeti kısıtlayıcı anlaşma bulunup bulunmadığının daha iyi anlaşılması amacıyla aralarında Krutrade AG, Mir Trade AG ve Glencore AG'nin de bulunduğu, Türkiye'ye kömür ihraç eden şirketler hakkında önaraştırma açılmasına karar verilmiştir.

80 Yapılan önaraştırma sonucu hazırlanan 21.5.2004 tarih, 2003-1-85/ÖA-04-MÖP sayılı Önaraştırma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 3.6.2004 tarihli toplantısında görüşülerek; Krutrade AG (Krutrade), Mir Trade AG (Mir Trade) ile Glencore International AG (Glencore International)'nin bağlı şirketleri Glencore İstanbul Madencilik Ticaret A.Ş. (Glencore İstanbul) ve Minerkom Mineral ve Katı Yakıtlar Tic. A.Ş. (Minerkom) hakkında, 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin belirlenmesi amacı ile soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

90 Soruşturma açılan teşebbüslerden Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'ye 21.6.2004 tarihli yazılar ile soruşturma açıldığına ilişkin bildirim yapılmış ve konuyla ilgili yazılı savunmaların 30 gün içerisinde gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'nin ilk yazılı savunmaları süresi içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

Haklarında soruşturma açılan teşebbüslerden yurtdışında yerleşik olan Krutrade AG ve Mir Trade AG'ye soruşturma açıldığına ve ilk yazılı savunmaların gönderilmesi gerektiğine ilişkin tebligatlar Dışişleri Bakanlığı marifetiyle yapılmak üzere Bakanlığa 22.6.2004 tarih ve 2305 sayılı yazı gönderilmiştir. Söz konusu yazıda özetle,

100 T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen 22.6.2004 ve 2305 sayılı bir yazı ile merkezi Avusturya'da bulunan Krutrade ile merkezi İsviçre'de bulunan Mir Trade'e haklarında soruşturma açıldığına ve ilk yazılı savunmaların gönderilmesi gerektiğine ilişkin kararının tebliğ edilmesi için ilgili ülkelerin yetkili makamları nezdinde gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

Öte yandan, Krutade hakkında soruşturma açıldığına ilişkin olarak Krutrade Türkiye İrtibat Bürosu'na 21.6.2004 tarihli bir tebligat gönderilmiştir.

110 Krutrade'in ilk yazılı savunması 20.7.2004 tarihinde, süresi içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Krutrade bu savunmasında, İstanbul'daki irtibat bürosunun kapatıldığını, bundan sonraki yazışmaların Avusturya'daki adrese yapılması gerektiğini beyan etmiştir. Mir Trade'den ise Kurumumuza herhangi bir savunma gönderilmemiştir. Dışişleri Bakanlığı'nın 28.7.2004 tarih ve 280-96 sayılı yazısında, Bern Büyükelçiliğimiz tarafından yapılan araştırma sonucunda, Mir Trade'in kayıtlarda özel bir posta ve kurye firması olarak yer aldığı; firma adına kayıtlı adreste Korowo Invest AG isimli bir Rus firmasının da isminin kayıtlı olduğunun ve Mir Trade AG adına kayıtlı telefonların "Korowo Invest AG" olarak açıldığı tespit edildiği ifade edilmiştir.

120 T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen 11.6.2004 ve 2149 sayılı diğer bir yazı ile söz konusu soruşturma hakkında bilgi verilmiş ve özetle,

- Soruşturma kapsamındaki teşebbüslerden Krutrade'in merkezinin Avusturya'da, Glencore International AG ve Mir Trade'in merkezlerinin ise İsviçre'de bulunduğu, söz konusu ülkelerin sırasıyla AB ve EFTA üyesi ülkeler oldukları,

130 - Türkiye ile Avrupa Toplulukları arasındaki 1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın "Rekabet" başlıklı II. Bölümü Gümrük Birliği'nin rekabet kurallarını düzenlediği; bu bölümde özetle Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki ticareti etkileyen rekabeti sınırlandırıcı teşebbüs eylemlerinin yasaklanmasına yönelik düzenlemelere yer verildiği; Kararın 37. maddesinde Gümrük Birliği'nin rekabet kurallarının nasıl uygulanacağını belirlemek üzere Ortaklık Konseyi tarafından uygulama kurallarının kabul edilmesinin öngörüldüğü; ancak bugüne kadar AT-Türkiye Ortaklık Konseyi tarafından bu yönde bir düzenleme yapılamadığı; diğer yandan, Gümrük Birliği Kararı'nın 43. maddesi Kararın tarafı olan Türkiye ve Avrupa Topluluğu için uygulamada işbirliği yapmayı öngören önemli bir düzenleme getirdiği; bu maddeye göre,

140 taraflardan herhangi biri diğerinin egemenlik sınırları dahilinde gerçekleşen ve kendi pazarındaki rekabeti sınırlandıran eylemler olduğunu tespit etmesi halinde, ilgili tarafa bu eylemlere yönelik olarak diğer taraftan gerekli tedbirleri almasını ve uygun şekilde yardımcı olmasını talep etme hakkı verildiği,

- Aynı şekilde, Türkiye ile EFTA arasında yapılan Serbest Ticaret Anlaşması'nın 17. maddesinde rekabet kurallarının düzenlendiği; bu maddede EFTA ülkeleri ve Türkiye arasındaki ticareti etkileyici nitelikte olan rekabeti sınırlandırıcı eylemlerin yasaklanmasının öngörüldüğü; ilgili

150 maddenin son fıkrasına göre, anlaşmanın tarafı olan herhangi bir devlet bu maddede yasaklanan eylemlerin diğer tarafın egemenlik sınırları dahilinde gerçekleştiğini tespit ederse, Anlaşmanın 23. maddesinde belirlenen koruma tedbirlerine başvurma imkanına sahip olduğu; 23. maddenin ilk fıkrasında, bu maddede belirlenen koruma tedbirlerinin uygulanmasından önce, ilgili tarafların sorun çözümü için işbirliği yapmalarının öngörüldüğü,

- Öte yandan, Türkiye’de yapılan incelemelerde, soruşturma kapsamındaki teşebbüslerin eylemlerinin AB ve EFTA üyesi ülkeleri de etkilediğine ilişkin bazı belgeler elde edildiği,

160

- Bu çerçevede, AT Komisyonu’nun 4 No.lu Rekabet Genel Müdürlüğü, Avusturya Rekabet Otoritesi ve İsviçre Rekabet Otoritesi’nden, söz konusu teşebbüslerin genel merkezlerinde inceleme yapmalarına, bu incelemeler sonucu elde edilen bilgi ve belgelerden Türkiye pazarlarını ilgilendirenlerin Türk Rekabet Kurumu’na iletilmesine, adı geçen teşebbüslerin rekabeti kısıtlayıcı eylemleri ile ilgili olarak uygun görülen diğer tedbirlerin alınmasına yönelik bir işbirliği talebinde bulunulmasının yerinde olacağı

ifade edilmiştir.

170

T.C. Dışişleri Bakanlığı’nın Kurum kayıtlarına 30.7.2004 tarih ve 4231 sayı ile giren yazısında özetle,

- Kurumumuzun talepleri doğrultusunda Dış Temsilciliklerimiz kanalıyla gerekli girişimlerin başlatıldığı,

180

- Bu girişimlerin sonucunda, Avrupa Komisyonu yetkililerinin Komisyon’un kendi yargısal yetki alanının dışında kalan herhangi bir üçüncü ülkeyle, şirketler ve bunların faaliyetlerine ilişkin belge ve bilgileri paylaşmalarının mümkün olmadığını; bu yaklaşımın mesleki gizliliğin korunması ilkesine dayandığını; öte yandan esasen talebimizin haklı olduğunu, ancak firmaları ve genellikle önemli meblağları ilgilendiren bur tür konuların çok büyük hassasiyet ve tartışma yarattığını; firmaların hukuken donanımlı ve saldırgan olduklarını, bu açıdan Komisyon olarak attıkları her adımı hukuken sağlam temellere dayandırmaları gerektiğini, kendilerinin de zaman zaman benzer durumlar yaşadıklarını ve üçüncü ülkelere bilgi ve belge temin edemediklerini ifade ettikleri,

190

- Avusturya Federal Rekabet Otoritesi’nin, konunun AB’ye üye ülkelerle değil, Topluluk düzeyinde ele alınması gerektiği yönünde yanıt verdiğini,

- İsviçre Rekabet Otoritesi yetkililerinin, merkezi İsviçre’de bulunan firmalar hakkında yerinde inceleme yapılabilmesi için, bunların İsviçre’deki anti tekel yasalarını ihlal ettiğine dair emarelerin olması gerektiğini; bu nedenle Türkiye’deki anti tekel yasalarını ihlal etse dahi, hukuken bu firmalar hakkında süreç başlatmalarının mümkün olamayacağını; keza, İsviçre firmalarına ait bilgi ve belgelerin iletilmesi için de, ilgili tarafların izninin gerektiğini, bu gibi vak’alarda ifade ettikleri EFTA sürecinin pratikte hiçbir

200 etkisinin olmadığını, OECD kanalının kullanılmasının daha fazla sonuç verebildiğini ifade ettikleri,

- Anılan iki İsviçre firması hakkında Bern Büyükelçiliğince yapılan araştırmadan, Mir Trade'in kayıtlarda özel bir posta ve kurye firması olarak yer aldığı; firma adına kayıtlı adreste Korowo Invest AG isimli bir Rus firmasının da isminin kayıtlı olduğu ve Mir Trade adına kayıtlı telefonların "Korowo Invest AG" olarak açıldığının tespit edildiği, ayrıca Mir Trade firmasının adresinin aynı zamanda Avusturyalı firma Krutrade'in de adresi olarak kayıtlarda yer aldığı, ancak Krutrade'in geçen ay İsviçre'de tasfiyeye gittiği,

210

belirtilmektedir.

Rekabet Kurulu'nun 25.11.2004 tarihli toplantısında kömür ihraç eden şirketler hakkında yürütülen soruşturmanın süresinin 3.12.2004 tarihinden itibaren 6 ay uzatılmasına karar verilmiştir.

220

Soruşturma Heyetince tamamlanan 3.6.2005 tarih ve 2003-1-85/SR-05-MÖP sayılı soruşturma raporu 12.7.2005 tarih ve 2595 sayılı bir yazı ile Glencore İstanbul ve Minerkom'a tebliğ edilmiştir. Soruşturma aşamasında Mir Trade'in İstanbul'da bir temsilcilik açtığı tespit edilmiş, bu nedenle soruşturma raporunun tebligatı 12.7.2005 tarihli bir yazı ile söz konusu temsilciliğe yapılmıştır. Ancak Krutrade'in İstanbul'daki temsilciliğinin kapatılması nedeniyle, 12.7.2005 tarih ve 2596 sayılı bir yazı ile T.C. Dışişleri Bakanlığı'ndan söz konusu teşebbüse yapılması gereken tebligata ilişkin işlemler için gerekli girişimde bulunulması talep edilmiştir.

230

Glencore İstanbul ile Minerkom'un ve Mir Trade'in savunma sürelerinin uzatılmasına ilişkin talepleri Rekabet Kurulu'nun 8.7.2005 ve tarihli 9.8.2005 tarihli toplantılarında ele alınmış, söz konusu teşebbüslere birer ay ek süre tanınmıştır.

Glencore İstanbul ile Minerkom'un savunması 8.8.2005 tarihinde, Mir Trade'in savunması ise 8.9.2005 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

240

T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın 4.8.2005 tarihli yazısında, Krutrade AG'ye soruşturma raporunun tebliği ile ilgili Avusturya Federal Dışişleri Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulduğu ve tebligat evrakının söz konusu makama iletildiği, ancak Avusturya makamının ilgili evrakın "Türkiye-Avusturya Adli Yardımlaşma Anlaşması" çerçevesinde mütalaa edilebileceğinin göz önünde tutulması gerektiğini, bu takdirde istinabe evrakının Avusturya ile Türkiye arasında uygulanan "Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi" uyarınca, T.C. Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından Avusturya Adalet Bakanlığı'na doğrudan gönderilmesi gerekeceğini bildirdiği ifade edilmiştir.

T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın 18.8.2005 tarihli diğer bir yazısında, Avusturya makamlarının, idari işlerle ilgili evrakın tebligatı konusunda Türkiye ile Avusturya arasında uygulanan ikili veya çok taraflı bir anlaşma bulunmadığını,

250 karşılıklılık ilkesi gereğince idari işlerle ilgili evrakların yurt dışında tebligatı konusundaki Avrupa Sözleşmesi'ne uyulması şartıyla tebligatın yapılabileceğini bildirdiklerini; Avusturya Dışişleri Bakanlığı'nın, Avusturya tarafınca aynı doğrultuda yapılacak olan idari işlerle ilgili evrakın Türk makamlarına tebliğ edilmesi halinde Türk tarafının nasıl bir tutum izleyeceğini sordukları ifade edilmiştir.

Kurumumuzdan T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen 7.9.2005 ve 24.10.2005 tarihli yazılarda, merkezleri yurt dışında bulunan ve soruşturma kapsamındaki teşebbüslere yapılacak tebligatların akıbeti konusunda tekiden bilgi talep edilmiştir.

260 T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın 1.11.2005 tarihli yazısında, Krutrade firmasına yapılması istenen tebligatın içeriğinin idari işlerle ilgili olması nedeniyle Avusturya makamlarının anılan firmaya tebligat yapmadığı ve belgeleri büyükelçiliğimize iade ettiği; söz konusu firmaya yapılacak tebligatın hangi yol izlenmek suretiyle gerçekleştirilebileceği konusunda Bakanlık Hukuk Müşavirliği ve Adalet Bakanlığı'ndan görüş istendiği; bu görüş alındığında Kurumumuzun bilgisine sunulacağı belirtilmiştir.

270 Kurumumuzdan T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilen 16.12.2005 tarihli yazıda,

- Bugüne kadar uluslararası tebligatlar ile ilgili somut bir gelişme kaydedilemediği,
- Öte yandan Kurumumuzca yürütülen diğer bir soruşturma kapsamındaki teşebbüslerden birinin yine bir AB üyesi ülkesi Yunanistan'da yerleşik olduğu, ticari ilişkilerimizin büyük bir bölümünün AB üyesi ülkeler ile gerçekleştirildiği ve mevcut durumda olduğu gibi önümüzdeki dönemde de uluslararası nitelikte kartel soruşturmaları ile karşılaşılacağı,

280 - Bugüne kadar Türkiye ile AB arasında rekabet alanında, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 37. maddesinde de öngörülen uygulama kuralları oluşturulamadığı,

- Bu nedenlerle, Türkiye ile AB arasında rekabet alanında bir "uygulama anlaşmasına" ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın Kurum kayıtlarına 21.12.2005 tarihinde yazısında,

290 - Bakanlık Hukuk Müşavirliği'nin uluslararası tebligatlar ile ilgili görüşünün tamamlandığı, buna göre "Türkiye Cumhuriyeti ve Avusturya Cumhuriyeti'nin taraf buldukları 1.3.1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi'ne İlişkin Olarak Yapılan 16.9.1988 tarihli Ek Anlaşma'nın Kurumumuzca izlenmesi gereken yöntem esas olacağı, bu çerçevede Kurumumuzca yapılması düşünülen tebligata ilişkin evrakın Lahey Sözleşmesinin uygulanmasında aynı zamanda Merkezi Makam olarak tayin edilen T.C.

Adalet Bakanlığı – Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü kanalı ile yapılmasının uygun olacağı,

300

- Öte yandan, 1/95 sayılı AB-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararı'ndaki sürecin, ülkemizle AB açısından karşılıklı hak ve yükümlülükler doğurması nedeniyle Türkiye'nin AB Daimi Temsilciliği tarafından yürütülebileceği ifade edilmiştir.

310

T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın son yazısı dikkate alınarak, Rekabet Kurulu'nun 6.10.2005 tarih ve 05-65/927-M sayılı kararı ile Anadolu Cam ve Yioula SA'nın pazar paylaşımı konusunda uluslararası bir kartel anlaşması içinde olup olmadıklarının tespiti amacıyla açılan soruşturma kapsamında, Yunanistan'da mukim Yioula SA'ya tebligatın bu kez T.C. Adalet Bakanlığı kanalıyla gerçekleştirilmesi amacıyla söz konusu Bakanlığa başvurulmuştur.

T.C. Adalet Bakanlığı'nın Kurum kayıtlarına 16.12.2005 ve 28.12.2005 tarihinde giren yazılarında özetle,

320

- İki taraflı ve çok taraflı sözleşmeler ile karşılıklı nezaket kuralları çerçevesinde, hukuki konularda adli makamlarca ve noterliklerce yurt dışında bulunanlara tebliği talep edilen evrakın Bakanlık aracılığıyla tebliğin yapılacağı ülkedeki yetkili makamlara ulaştırılacağı, ancak adli makamlar dışındaki merciiler tarafından gönderilecek tebliğ evrakının T.C. Dışişleri Bakanlığı'na iletilmesi gerektiği,

330

- Her iki sözleşmenin uygulama alanının hukuki, ticari adli ve gayri adli belgelerle sınırlı oluşu nedeniyle, idari, sosyal ve mali alanlarına ilişkin belgelerin sözleşme kapsamına girmediği,

- Diğer taraftan devletlerin cebri icra yetkilerinin coğrafi sınırları ile kısıtlı olduğu ve idari para cezalarının yurt dışında tenfizini öngören bir anlaşma olmadığı için, Rekabet Kurumunca verilecek idari para cezalarının Yunanistan'da tenfizinin mümkün olamayacağı, ancak söz konusu gerçek veya tüzel kişinin Türkiye temsilcisinin cezalandırılabilmesi veya tahsilatın Türkiye'deki malları üzerinden yapılabileceği ifade edilmiştir.

340

Soruşturma Heyetinin hazırladığı Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca 6.4.2006 tarihinde tüm Kurul Üyelerine ve taraflardan Mir Trade'e 11.4.2006 tarihinde, Glencore İstanbul ve Minerkom'a ise 10.4.2006 tarihinde tebliğ edilmiştir. Mir Trade'nin savunması 27.4.2006 tarihinde, Glencore İstanbul ve Minerkom'un savunmaları ise 24.4.2006 tarihli dilekçeler ile talep edilen 30 günlük uzatımın ardından 9.6.2006 tarihinde Kurum'a intikal etmiştir. Kurul tarafından 11.7.2006 tarihinde sözlü savunma toplantısının yapılmasına karar verilmiştir.

11.7.2006 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısının ardından Kurul, 24.7.2006 tarihinde yaptığı toplanmış ancak bu tarihte karar yeter sayısı bulunmadığından, 25.7.2006 tarihinde düzenlenen ikinci bir toplantıda 06-55/712-202 sayı ile nihai kararını vermiştir.

350 Danıştay 13. Dairesi, MinerKOM ve Glencore İstanbul tarafından açılan davalar sonunda verdiği 15.3.2010 tarih, 2010/2224 K. ve 2010/2223 K. sayılı kararlarla, "sözlü savunma toplantısında hazır bulunmuş olan üyelerin karar toplantısına katılmaları zorunluluğunun Kanun'un 51. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca alınan Kurul kararları yönünden aranmayacağı, bu nedenle ikinci toplantıya sözlü savunma toplantısında bulunmadığı için katılmayan bir Kurul üyesinin katılımı sağlanmadan dava konusu kararın alınmasının hukuka uygun olmadığı" gerekçesiyle Kurul kararının davacı taraflara ilişkin kısımları iptal edilmiştir. Bu nedenle, 25.7.2006 tarih ve 06-55/712-202 sayılı Kurul kararının hukuken ortadan kalkmış olması sebebiyle konu hakkında Kurul tarafından yeni bir karar alınması gereği doğmuştur.

360 Bunun üzerine anılan dosya üzerinde yapılan değerlendirmeler doğrultusunda düzenlenen 16.7.2010 tarihli Bilgi Notu, 22.7.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-110/271 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul gündemine gelmiş, Rekabet Kurulu, önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunmaları, ek savunmaları, sözlü savunma tutanaklarını, sözlü savunma toplantısının ses kayıtlarının yazılı açılımını, raporları, Danıştay kararlarını, tüm dosya müdrecatında yer alan bilgi ve belgeleri inceleyerek 2.9.2010 tarihinde 10-57/1141-430 sayılı nihai kararını vermiştir.

370 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te;

Krutrade, Mir Trade ve Glencore AG'nin bağlı şirketleri MinerKOM ile Glencore İstanbul'un ithal parça kömür pazarının sağlayıcı seviyesinde fiyat tespitine, piyasanın ve arz miktarının kontrolüne, piyasadaki rakiplerin ve ithalatçıların faaliyetlerini zorlaştırılmasına yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki anlaşma anlamında rekabeti sınırlayıcı bir işbirliği içinde olduğu,

Bu nedenle, anılan teşebbüslerin Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası ile cezalandırılması gerektiği,

380 Dosya mevcudu belgeler ve yapılan savunmadaki bilgiler dikkate alındığında, Mir Trade'in söz konusu ihlaldeki rolünün ve katılımının diğer teşebbüslere göre daha az olduğu ve bu durumun Mir Trade'e verilecek idari cezanın belirlenmesi aşamasında hafifletici bir neden olarak değerlendirilebileceği

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

390 **I.1. İlgili Pazar**

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Kömür; çoğunlukla karbon, hidrojen ve oksijenden oluşan az miktarda kükürt ve nitrojen içeren, kimyasal ve fiziksel olarak farklı yapıya sahip maden ve kayadır. Diğer içerikleri ise kül teşkil eden inorganik bileşik ve mineral maddelerdir.

400 Enerji hammaddeleri içerisinde önemli bir yere sahip olan kömür, dünyada geniş rezervlere ve yaygın tüketim alanlarına sahiptir. Kömürleşme süreci ve yataklanma, nem içeriği, kül ve uçucu madde içeriği, sabit karbon miktarı, kükürt ve mineral madde içeriklerinin yanısıra jeolojik, fiziksel, kimyasal ve termik özellikler yönünden kömürler çok çeşitlilik gösterirler. Bu durum bir çok ülkede kömürlerin birbirine benzer özellikler ve yakın değerler temelinde sınıflandırılmasını zorunlu kılmıştır.

410 Uluslararası Kömür Kurulu'nca, birçok ülkeden temin edilen örnekler üzerinde yapılan çalışmalar sonucu kömürler, kalorifik değer, uçucu madde içeriği, sabit karbon miktarı, koklaşma ve kekleşme özellikleri temel alınarak sert ve kahverengi kömürler olmak üzere iki sınıfa ayrılmıştır.

Bu sınıflandırma, kömürlerin genel özellikleri alınarak yapıldığı için oldukça genel bir sınıflandırma şeklindedir. Bunun dışında kömürler, içerdikleri kükürt, uçucu madde ve nem miktarı gibi parametreler göz önüne alınarak daha spesifik şekilde sınıflandırılmaktadır.

420 Kömür kullanımında genel olarak tane boyutu önemli bir faktördür. Kömürler, eleme sistemindeki üst ve alt elek açıklıkları ile belirtilen boyut gruplarına ayrılır. Çeşitli boyut grubundaki kömürler değişik tüketim yerlerinde kullanılırlar. Piyasaya arz edilen ürünler, tane boyutunun yanı sıra kül, kükürt ve nem içerikleri, mineral madde içerikleri ve kalorifik değerler ile briketlenebilirlik parametreleri bazında sınıflandırılırlar.

Kömürler, maden işletmelerinde üretildiği şekilde (tüvenan) çeşitli kullanım yerlerinde tüketildiği gibi, kurutulmuş kömür, yıkanmış kömür, briket kömür ve kok kömürü olarak zenginleştirme işlemine tabi tutulmuş ürünler şeklinde de piyasaya arz edilmektedir. Ürün boyutları, kullanım yerlerine ve yakma sistemine göre tercih edilmektedir.

430 Kömürün kullanım alanları genel olarak ısınma amaçlı ve sanayi amaçlı olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Kömür ticaretinde, kullanım amaçlarına göre istenen kalite için limitler düzenlenmektedir. Bu çerçevede kömür çeşitlerine aşağıda yer verilmiştir:

a) Toz Kömür : Boyutu 18 mm.'in altında kalan kömürler olup demir-çelik fabrikaları ve termik santrallerde kullanılmaktadır.

440 b) Parça Kömür : Boyutu 18 mm. ile 150 mm. arasındaki kömürler olup ısınma amacıyla soba ve kaloriferlerde kullanılmaktadır. Parça kömürler kendi içinde 3 gruba ayrılmaktadır:

- Fındık Kömür : Boyutu 18 mm.-25 mm. arasında olan parça kömürdür.

- Ceviz Kömür : Boyutu 18 mm-70 mm. arasında olan ve sobada kullanılmaya uygun olan kömürlerdir.

- Portakal Kömür : Boyutu 70 mm.- 150 mm. arasında olan ve kaloriferde kullanılmaya uygun olan kömürlerdir.

450 Üretilmesi, taşınması, yüklenmesi aşamalarında daha çok dikkat ve işçilik gideri gerektirdiğinden parça kömürün fiyatı toz kömüre göre yüksektir. Ancak, boyutlarından başka bir farkları bulunmayan parça ve toz kömürün piyasa fiyatlarının değişimleri aynı yöndedir.

c) *Briket Kömür*: Toz kömürün katkılı veya katkısız olarak presle değişik boyutlarda briketlenmesi sonucu oluşan üründür. Isınma amaçlı kullanılır.

d) *Kok Kömürü*: Taşkömürlerin dönerli ve hareketli ızgara fırınlarda ısı işleme tabi tutulmasıyla elde edilen, zenginleştirilmiş üründür. Metalurji ve porselen sanayisinde kullanılmaktadır.

460 Soruşturmanın konusu bakımından iki ilgili ürün pazarı tanımlanmış olup, bunlar;

- ithal parça kömür pazarı
- ithal toz kömür pazarıdır.

Yerli parça ve toz kömürler kükürt ve uçucu oranının yüksek, kalori değerinin düşük olması nedeniyle ithal kömürlerden ayrılmaktadır. Fiyat açısından bakıldığında ise en kaliteli yerli kömürün ithal kömürün yarı fiyatına satıldığı görülmektedir.

470 Elektrik, fuel-oil ve doğalgaz ise ısınma amaçlı parça kömüre alternatif olabilecek diğer enerji çeşitleridir. Ancak elektrik ve fuel oilin birim kalori üzerinden hesaplanan maliyetinin yüksek olması ve bundan da öte kömür kullanıcısının kısa dönemde yakma sistemini doğalgaz dahil alternatif enerji kullanımına çevirememesi nedeniyle ithal kömür ayrı bir ürün pazarı olarak tanımlanmıştır.

Öte yandan, toz-parça kömür ayırımına da değinmek gerekmektedir. Toz ve parça kömürü farklı ürün pazarları olarak tanımlanmasının iki ana nedeni vardır.

480

İlk olarak neden bunların üretim metodlarına ilişkindir. Toz kömür üretimi için buna uygun kırıcı makinalar ve ince eleklerden oluşan bir üretim sistem kurulmaktadır. Parça kömür üretimi için ise, kömürü fazla ufalamayan kırıcılar ile geniş elekler gerekmektedir.

Toz ve parça kömürün farklı pazarlar olarak tanımlanmasının ikinci nedeni talep yönlüdür. Bu iki tür kömür farklı yakma sistemleri gerektirmektedir. Parça kömür ısınma amaçlı olarak konut ve işyerlerindeki sobalarda kullanılırken, toz kömür sanayi amaçlı olarak demirçelik, çimento fabrikaları ve termik santrallerde kullanılmaktadır.

490

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

İthal toz ve parça kömürler denizyolu ile tüketim bölgelerine en yakın limanlara getirilmekte, bu limanlarda millileştirildikten sonra tüketiciye ulaştırılmaktadır.

Söz konusu ürünlerin ülke genelinde dağıtımı ve satışının yapıldığı da dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan İncelemelerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

500

Soruşturma, Türkiye'ye kömür ihraç eden şirketlerin Türkiye'deki faaliyetlerine yönelik olarak açılmıştır. Türkiye'ye kömür ihraç eden şirketlerden başlıcaları Krutrade, Mir Trade ve Glencore AG'dir. Türkiye'de Glencore AG'nin iki şirketi, Krutrade'in bir temsilciliği bulunmakta olup, bunlarda önaraştırma sürecinde Raportörlerce yerince inceleme yapılmıştır. Ancak Kurul'un soruşturma kararını takiben Kurumumuza gönderilen Krutrade'in yazılı savunmasında temsilciliğin kapatıldığına ilişkin bir bilgi iletilmiştir. Mir Trade'in Türkiye'deki temsilcisinin ofisi kapalı olduğu için önaraştırma esnasında burada yerinde inceleme yapılamamış, ancak soruşturma safhasında söz konusu teşebbüsün temsilciliğine gidilerek soruşturmaya ilişkin incelemeler tamamlanmıştır.

510

Adı geçenler dışında kalan diğer ihracatçı şirketlerin Türkiye'de şirketi veya temsilciliği bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, Glencore AG, Krutrade ve Mir Trade 'de Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sonucu elde edilen bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmiştir.

Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'de yapılan yerinde incelemeler sonunda büyük çoğunluğunu elektronik posta mesajlarının oluşturduğu belgeler alınmıştır. Bu mesajların bir kısmı Glencore AG çalışanları ile Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin arasındaki haberleşmelere aitken, bir kısmı da Glencore AG yetkilileri veya Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin ile Krutrade'in bağlı bulunduğu Stin Holding yetkilileri arasındaki haberleşmelere aittir. Dosya mevcudu bilgilerden merkezi Avusturya'da bulunan Krutrade A.G.'nin, Moskova'da mukim Stin-Holding bünyesinde faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle aşağıda yer verilen belgelerde ismi geçen Stin Holding yetkilileri Krutrade yetkilileri olarak anılacaktır. Dosya mevcudu belgelerin diğer bölümü ise Krutrade'in İstanbul İrtibat Bürosunda (İrtibat Bürosu) yapılan yerinde incelemelerde elde edilmiştir.

520

530

Belge 1: Glencore İstanbul'da yapılan incelemelerde elde edilen ve üzerinde tarih bulunmayan bir belgedeki ifadelerle aşağıda aynen yer verilmiştir :

"Türkiye parça kömür pazarına ilişkin çeşitli yazışmalardan sonra bu piyasayı bir ölçüde kontrol altına almak için aşağıdaki eylemler gerçekleştirilmelidir.

Parça kömür kaynakları ve miktarı:

CIS (Bağımsızlık Devletler Topluluğu)

540

Kru: 1.8 milyon ton civarında

Mir: 1.5 milyon ton civarında

Diğerleri: 06. Milyon ton civarında

Toplam: 3.9 milyon ton civarında

RSA (Güney Afrika Cumhuriyeti)

550 GIAG : 08. Milyon ton civarında
CPSA : 0.4 milyon ton civarında
Sumo : 0.3 milyon ton civarında

Toplam: 1.5 milyon ton civarında

CIS ve RSA'dan sağlanan miktar 5.4 milyon ton civarında olup pazarın %90'ının oluşturmaktadır. Bu 5.4 milyon ton'un 4.5 milyon tonunun KRU (Krutrade AG), Mir (Mir Trade AG) ve GIAG (Glencore International AG) tarafından kontrol edilebileceğine inanıyoruz.

560 CPSA (Coal Preparation Society of America) tüm kömürünü Odak ve Torbapak'a satıyor. Mir'in ortağı olması nedeni ile Torbapak kontrol altında tutulabilir.

Pazara tek tehdit Çin mallarından gelmektedir. Gerçekten Çin malları miktar olarak 1 milyon ton civarında ve fiyat olarak 20-30 USD Dolar daha ucuz gelmesi halinde pazar için bir tehdit oluşturur. Çin'den mal getiren ithalatçılara baktığımızda Superkarbon ve Yıldırım'ı görüyoruz. Eğer Yıldırım'ı kontrol edebilirsek Çin bu yıl olduğu kadar tehlikeli olmayacaktır.

570 Bu nedenle Kru, Mir ve GIAG'ın birlikte fiyat belirlemeleri ve piyasa ve müşterileri kendi aralarında paylaşmaları gerektiğine inanıyoruz. Müşteri paylaşımına gelince; kontrol edilmediği veya böyle bir oluşum içine alınmadığında tehdit haline gelebilecek sınırlı sayıda ve güçlü ithalatçılar ortak olarak alınmalıdır.

Bu tür ithalatçılar şunlar olabilir:

- 580 1) Yıldırım (Yılyak Yakıt Pazarlama Ticaret A.Ş.)
2) Atakaş (Atakaş Ticaret ve Nakliyecilik Ltd. Şti.)
3) Tayyib (Tayyib Madencilik A.Ş.)
4) Torbapak (Torbapak Madencilik San. Tic. A.Ş.)
5) Odak (Odak İç ve Dış Tic. A.Ş.)
6) Minerkom (Minerkom A.Ş.)

Yukarıda yer verilen 6 ithalatçıya belirli bir pazar verilmeli ve bunlar sadece 3 ihracatçı tarafında üretilen 4.5 milyon ton kömürün tamamının alımı ve bedelinin ödenmesi için çaba göstermelidir.

Pazar ve müşteri paylaşımı için lütfen ek'e bakınız.

590 İsteğe bağlı olarak, 4.5 milyon tonun %10-20'si fiyatın yüksek olduğu sezonda spot satış yoluyla daha küçük ithalatçılara satılabilir ve ek karlar elde edilebilir."

10-57/1141-430

Bu belgenin Ek'in de yer alan müşteri ve pazar paylaşımına ilişkin belgeye aşağıda aynen yer verilmiştir.

	<i>KRU</i>	<i>MIR</i>	<i>GIAG Ex RSA</i>	<i>Ex cis</i>	<i>CPSA</i>	<i>SUMO</i>	<i>TOPLAM</i>
	1.800.000	1.500.000	800.000	300.000	400.000	300.000	5.100.000
<i>Karadeniz</i>							
<i>Yıldırım</i>	500.000						500.000
<i>Tayyip</i>		400.000					400.000
<i>Diğerleri +10 \$</i>	20.000	100.000					120.000
<i>Marmara</i>							
<i>İstanbul:</i>							
<i>Yıldırım</i>	400.000	200.000	100.000			100.000	500.000
<i>Tayyip</i>	150.000		100.000				300.000
<i>Atakaş</i>	200.000		200.000	150.000			250.000
<i>Minerkom/GIAG</i>	30.000	40.000			80.000		550.000
<i>Odak</i>		450.000			120.000		150.000
<i>Torbapak</i>	25.000	40.000					570.000
<i>Diğerleri +10 \$</i>							65.000
<i>Gemlik:</i>							
<i>Tayyip</i>	30.000					100.000	130.000
<i>Odak</i>	20.000	20.000			80.000		120.000
<i>Diğerleri +10 \$</i>			100.000				100.000
<i>İzmir</i>							
<i>Odak</i>	30.000	30.000			80.000		140.000
<i>İskenderun</i>							
<i>Atakaş</i>	270.000						270.000
<i>Odak</i>		20.000			40.000		60.000
<i>Minerkom/GIAG</i>	100.000		300.000	150.000			550.000
<i>Tayyip</i>		200.000					300.000
<i>Diğerleri +10 \$</i>	25.000					100.000	25.000
TOPLAM	1.800.000	1.500.000	800.000	300.000	400.000	300.000	5.100.000

600

<i>Yıldırım</i>	1.000.000
<i>Tayyip</i>	1.130.000
<i>Atakaş</i>	520.000
<i>Odak</i>	470.000
<i>Torbapak</i>	570.000
<i>Minerkom</i>	1.100.000
<i>Ara toplam</i>	4.790.000
<i>Diğerleri</i>	310.000
TOPLAM	5.100.000

<i>Diğer Önemli İthalatçılar</i>	<i>Malın kaynağı</i>	<i>Miktar</i>	<i>Not</i>
<i>Süperkarbon Akabe</i>	<i>Çin ??</i>	<i>300.000</i>	
<i>Hakan Yılkarbon</i>	<i>Avustralya ??</i>	<i>300.000</i>	
<i>Karaelmas</i>	<i>çin</i>	<i>100.000</i>	<i>Sadece Çin malına Bağlı kalamaz</i>
<i>Enisa</i>	<i>Çin</i>	<i>100.000</i>	
<i>TOPLAM</i>		<i>800.000</i>	

610

Belge 2 : Glencore AG yetkilisi Tor Peterson tarafından Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'e gönderilen 31.12.2002 tarihli elektronik mesajda,

620

- Krutrade yetkilisi Oleg ile yapılan uzun bir görüşme sonrasında Krutrade'in 2003 yılında başlamak üzere 2-3 kargo parça kömür vermeye razı olduğu,
- Krutrade'in Krufil'i elden çıkarmaya çalışırken bunun sağlanmasının çok önemli bir gelişme olduğu,
- Oleg'in Glencore AG yetkilileri ile 2003 Ocak ayının ilk yarısında ofisinde görüşmeyi umduğu,
- Selçuk Çetin'in toplantı öncesi tartışmak üzere mevcut pazar şartlarına ilişkin ayrıntılı bir çalışma yapması gerektiği, çünkü Oleg'e pazara bakış açıları, Güney Afrika kömürünün miktarı, müşteriler vs. hakkında bilgi vermek istediği,
- Krutrade AG'nin ortak çalışma yapmak istediği, (Minerkom A.Ş.'nin) stoklarını kontrol edilebilmesi nedeni ile aylık düzenli mal çekişi istediği

belirtilmektedir.

630

Bu elektronik mesaja cevaben diğer bir Glencore AG yetkilisi Daniel Grunbaum'un gönderdiği 01.01.2003 tarihli mesajda;

"Problem değil. Büyük haber. Henüz hazırlanmış bir rapor var ama eğer gerekli ise güncellenip gönderilebilir. Ona göstermek için müşterilerin ayrıntılı listesi de var onunla rekabet ediyor olmayacağız."

şeklinde bir ifade yer almaktadır.

640

Belge 3 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Krutrade yetkilisi Oleg Rosenberg ile Glencore yetkilisi Tor Peterson'a gönderdiği 21.1.2003 tarihli telefaks'ta özetle;

- 18.1.2003 tarihinde Moskova'da yapılan toplantıda dile getirilen Türkiye'de kömür dağıtım işine girme fikri ile ilgili bir çalışma yaptıkları,
- buna göre, kömür dağıtım işinin riskli olduğu, satışların %80'inin Eylül-Aralık döneminde gerçekleştiği ve ödemelerin TL. cinsinden yapılması nedeniyle kur riski bulunduğu,

- 650 - Türkiye’de %40 oranında vergi ödendiği, satışların %30-40’ının nakit darlığı çeken belediyelere yapıldığı belirtilerek, 3 ayrı CIF kömür satış fiyatı üzerinden yapılan senaryolar sonucunda ulaşılan sonuçlara

yer verilmiştir.

Belge 4 : Glencore İstanbul-Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin tarafından Krutrade AG yetkilisi Oleg Rozenberg’e gönderilen 03.02.2003 tarihli telefaksta, Krutrade’e verilen Glencore AG’nin ithalat listelerinde Ova Elektrik’in ithalatının eksik olduğu, ekte Ova Elektrik için güncellenmiş ithalat listelerinin bulunduğu belirtilmiştir.

- 660 **Belge 5** : Glencore AG yetkilisi Wilfrid Mare tarafından Glencore AG ve Glencore İstanbul yetkililerine gönderilen 17.3.2003 tarihli “Mir trade- çeşitli konular” başlıklı elektronik mesajda yer alan ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

“Konuştuğum Lev Rybak (Mir Trade yetkilisi) aşağıdaki tavsiyeleri verdi:

1) *Trabzon Limanı*

Ona (Lev Rybak) gelen bilgiye göre Yıldırım limanı satın almadı, kiraladı.

- 670 *Şu nedenlerden dolayı Onlar (mir trade) bunu bir tehlike olarak görmüyor.*

- liman ücretleri bir yıl boyunca yükseltilemez. ücretlerin aşağıdaki gibi olduğu ve tonaj arttıkça ücretin düştüğü anlaşılıyor...*
- liman tam kapasitede çalışmıyor ve Mir, Yıldırım’ın mal çekmek için baskı altında olacağına inanıyor.*
- Yıldırım’ın oyun oynaması durumunda Mir, malı (yaklaşık her ay 25 kt) Samsun/Ankara ve/veya İstanbul’a rahatça kaydırabilir (Kru’nun da 25 kt göndermesiyle bu limana yılda 600 kt parça kömür gidecek)*

680

Bu nedenle Mir rahatlamış görünüyor.

2) *Satışlar /Mart 03*

Mir, Mart 2003’te aşağıdaki satışları yapmış olacak:

- 90.000 MT SSPK, CIF 69 USD fiyatla*
- 30,000 MT SSKO (13-50) 68 USD/MT fiyatla*

- 690 *ikisi de Marmara ve Karadeniz limanlarına. Tahmini yaklaşık 8-9 \$/mt navlunla Marmara’ya... Mir bu satışlardan hoşnut. Nisan bağlantılarını henüz yapmadılar.*

3) *Toz kömür*

Karadeniz:

700 *Mir, Enel'e Mart 03'deki son yüklemeyi yapıyor. (MHO (Glencore AG çalışanı Michael Holm) – şimdiye kadar yüklenen tüm gemilerini takip ettiğin için teşekkürler) bu konuda daha fazla tartışmaya gerek yok.*

Lütfen dikkat edin, tüm b/l işaretiler İtalya için, fakat Mir her bir geminin varış yerini takip etmiyor ve bazı gemilerin rotası değiştirilebilir. Enel'i telaşlandırmamak için Lev ile bu konuyu daha fazla irdelemedim.

Baltık / Toz kömür Önerisi

710 *Mir'in Vysotsk'taki 20.000 MT SS kömürünü (%22-24 uçuculu 6000 kal. olduğu söyleniyor) harekete geçirene kadar her şey aynı kalacak. Bundan sonra liman herhangi bir yeni malın taşınacağını doğrulamadı.*

Bu sıkışık durumda, onlar (Mir trade) uygun gemi bulmaya çalışıyorlar ve bu noktada yeni tekliflerle ilgilenebilirler. Gemi sorununun yanında, bu kömürün tek başına kullanılması zordur, yalnızca harman yapılırsa aynı görünebilir, bunu yapmaya isteksizler, bu nedenle Finlandiya'daki anlaşmalarını riske atıyorlar. Tartışalım.”

720 *Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in mesaja cevaben Glencore AG yetkililerine gönderdiği 18.3.2003 tarihli mesajda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:*

“ Edindiğimiz bilgilere göre liman ücretleri %20 artırma konusunda yetkilidir.

Öte yandan Yıldırım büyük ihtimalle yüksek demoraja neden olan boşaltma işlemlerini geciktirmek için hiç bir şey yapmaz.

O (Yıldırım) limanı sezonda bakım için kapatabilir, yani bu liman Trabzon'daki herkes için bir baş ağrısı olabilir.

730 *Anlaşma yaptığı ithalatçılar Trabzon'dayken, Mir'in gemilerin başka bir yere yönlendirilebileceğine ilişkin açıklamasının hiç kimseye yararı olmaz. İnanmıyorum, Samsun'daki ve diğer yerlerdeki ithalatçılar halihazırda kendileri ya Kru ya da Mir'in malına adanmışken ve daha fazla mal alamayacakken 630 kt'nun bir bölgeden diğer bir bölgeye kaydırılması imkansız.*

(Mir trade'in) 69 USD/mt'dan satış yapmasına gelince bunu doğrulayabilirim, ancak bu seviyedeki satışların %80'ini Karadeniz'e yapıyor. Marmara bölgesindeki ithalatçıların yalnızca %20'si bu fiyatlardan alım yapıyor. Bu yeni fiyat düzeyine karşı direniş hala çok fazla.

740 *Mir büyük ihtimalle Rusya'da stok yapmaya başlayacak veya bunun bir kısmını ortağı Torbapak'a kaydıracak.*

Kru, Atakaş'a Nisan-Haziran döneminde 240 kt. sattığı için daha az baskı hissedecek.”

Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un yukarıda yer alan mesajlara karşılık Glencore AG ve Glencore İstanbul yetkililerine gönderdiği 18.03.2003 tarihli elektronik mesajda;

750

"CES (Selçuk Çetin) ile aynı fikirdeyim, ve Yuksul-bey (Yüksel Yıldırım) ile de görüştüm (Yeni arkadaşımız). WM (Glencore yetkilisi Wilfrid Mare), Mir'in ne söylemesini bekliyorsun? Zor durumda olduklarını mı? Asla. Madenlerdeki stoklarını takip etme konusunda onları zorlamalıyız, gerçi bunun gerçekleşmeyeceğini biliyoruz ama toplantımızda da konuştuğumuz gibi bu konuya dikkatlerini çekmeliyiz. Conares'in üst düzeyiyle temasta ol, çünkü daha sonra Yıldırım'a bir öneriyle dönmek zorunda kalabiliriz. Aramızda kalsın, GA (Kru Trade CEO'su Gennady Ayvazyan) geri dönecek, ve Eagle'i dışarı atmak ve KRU/Yıldırım ve GIAG olarak buluşmak için anlaştık. Bu bilgiyi kimseye sızdırma."

760

Belge 6 : Krutrade yetkilisi Danilov'un Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'a gönderdiği 22.6.2004 tarihli elektronik mesajda bir müşterinin Krutrade'e gönderdiği mektup yer almaktadır. Bu mesajda yer alan mektuba aşağıda aynen yer verilmiştir:

" bu gün Çin kömür pazarını araştırdım. China National isminde büyük bir firma var. Süperkarbon firması Ocak başında doğrudan bu firma ile 320.000 ton'luk anlaşma yaptı. Her ay bir kargo hazırlıyorlar (bir kargo 40.000 ton). Diğer firma Unicoal SPA. Bu firma da China National ile büyük bir kontrat yaptı. Şimdiye kadar Çin'den 5 kargo aldılar. 4 kargo daha gelecek (bir kargo 40.000 ton) ve bunlar Ağustos sonuna kadar 1- karaelmas 2- odak firması 3- nuryak firması 4- karaelmas + odak beraber firmalarına gelecek. Yıldırım firması da bir kontrat yaptı ve Temmuz ortasında ...(anlaşılmıyor) kargo gebze'ye geliyor (40000 mt). Bütün bu kargolar Gebze'ye geliyor ve Ağustos sonuna kadar toplam tonaj minimum 500.000 mt. Ve fiyat sabit fiyat. Boşaltma limanı günde 12.000 mt. Boşaltabilir. Navlun 15 USD. Ve FOB fiyat 35-42 USD. Fiyatlar değişebilir. Bu kaliteye bağlı. Görüldüğü gibi pazarın durumu gelecekte iyi olmayacak. Lütfen bu konuya dikkat edin ve pazardaki durumumuzu anlayın. Fark (75 USD-58 USD) 17 USD. Bu fiyat farkıyla mevcut fiyatlarda satış yapamayız. Gelecekte iyi bir fiyat yapmalısınız ve bizi alternatif kömürlere karşı korumalısınız."

770

780

Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un bu mesaja cevaben gönderdiği 23.6.2004 tarihli mesajda ; " İlginç. Gerçek bağlantıları görmek için Çin'deki sağlayıcılar kontrol edilebilir. Çin'den bağlantı yaptığı anlaşılan Yıldırım'a da sorulabilir. Baylar, bu sizin de çıkarınıza aykırı değil mi? tartışalım."

şeklinde ifadeler yer almaktadır.

790

Belge 7 : Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un Krutrade AG yetkililerine gönderdiği 22.9.2003 tarihli elektronik posta mesajında;

- Aker, Karaelmas ve Saitoğlu'nun her birinin 30 kt kömür alması halinde Krutrade'in fiyatlarını kırmış olacakları ve bu miktarı almazlarsa bunun 90 kt'luk bir fazlalık anlamına geleceği,

- 800
- Karadeniz'de Krutrade'in Eagle Energy'ye mal verdiğini duydukları, eğer bu doğruysa bu malın niçin Glencore'a değilde Eagle Energy'ye verildiğini anlayamadıkları, söz konusu malın Eagle Energy yerine Glencore AG'ye verilmesi halinde bundan mutluluk duyacakları,
 - Glencore AG'nin alıcı konumda olmasının ortak amaçların desteklenmesi bakımından önemli olduğu

Belirtilmiştir.

Bu mesaja cevaben Krutrade yetkilisinin gönderdiği 26.09.2003 tarihli mesajda Eagle Enerji'ye 100.000 ton kömür verilmediği, 10-15 kt kömür vermeye devam ettikleri belirtilmiştir.

- 810
- Glencore AG yetkilisinin Krutrade'den gelen bu mesaja cevaben gönderdiği tarihli mesajda;

- Eagle Enerji'nin Yılkarbon'a 15.000 ton, Abdioğluna da 11.000 ton mal verdiği, eğer 10-15.000 ton mal verildi ise bu şirketin başka yerden mal aldığı,
- Bilindiği gibi Eagle Enerji'nin Conares'den mal alımını kesmesini başardıkları ve pazarı bozacak ek mal alımı yapmamalarının sağlanması gerektiği

ifade edilmiştir.

820

Belge 8 : Krutrade'den Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'e gönderilen 19.12.2003 tarihli mesajda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

" ilk olarak İstanbulu son ziyaretimizde bize göstermiş olduğunuz ilgiden dolayı çok teşekkür ederiz. Öte yandan 18.12.2003 tarihli mektubunuzda belirtilen 2004 yılında bizim kömürümüzü almaya yönelik isteğinizden ötürü de teşekkür ederiz.

- 830
- Şurası açıktır ki Türkiye bizim parça kömür satış bölgelerimizden en önemlilerinden bir tanesidir. Türkiye kömür pazarındaki olumlu gelişmeler dikkate alındığında önümüzdeki en az üç yıl için bu pazara iyimser bakıyoruz.*

- 840
- 18.12.2003 tarihli mektuptaki ana konuya geri dönecek olursak, bizim gelecekteki olası ortağımız olmanız bakımından şirketinize olan saygımızı belirtmek istiyoruz. İş gezisi sırasında pazardaki ileriye dönük fırsatları ve müşterilerin 2004 yılına ilişkin düşüncelerini yakından gözlemledik. Buradan edindiğimiz fikirlere göre 2004 yılı için fiyatlandırma stratejimizi oluşturuyoruz. Teklifinizde belirtilen fiyatlar maalesef bizim mevcut Türkiye parça kömür pazarına ilişkin değerlendirmelerimizle örtüşmüyor. Türk alıcılarına bildirdiğimiz fiyatlardan 2004 yılına ilişkin bağlantıları yaptık. Fiyat yüksek olmasına rağmen mevcut kaynaklarımızdan daha fazla teklif aldık.*

Pazardaki Çin kaynaklı kömürün tüketim oranı, bunun kalitesinin kötü olması nedeniyle yıldan yıla düşecektir. Pazardaki ana sağlayıcılar Rus ve Güney Afrikalı sağlayıcılar olacaktır."

Belge 9 : Krutrade'den Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş.'ye gönderilen ve üzerinde tarih bulunmayan bir mesajda şu ifadeler yer almaktadır.

850 *“Stoklama, eleme ve paketleme kapasitenizi maksimumda tutmaya ve ürün çeşitlendirmeye yönelik girişimlerinizi anlıyoruz.*

Size aşağıda belirtilen şartlarla teslimat yapmayı teklif etmekten mutluluk duyacağız

*Miktar: her ay 5 kt SSPK
Her ay 10 kt SSOM*

Teslimat: Ocak- Aralık 2004'de düzenli kargolar halinde İstanbul'a

860

*Fiyat: SSPK 100 USD, CIF, tüm yıl sabit
SSOM 92 USD, CIF, tüm yıl sabit*

*Teklifimiz 22.12.2003 iş günü kapanışına kadar geçerlidir.
Desteyiniz ve işbirliğiniz için bir kez daha teşekkür ederiz.”*

Belge 10 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin tarafından 22.12.2003 tarihinde Krutrade'e elektronik mesajda;

- 870 - Krutrade'in Türkiye kömür pazarına ilişkin görüş ve önerilerine katıldığı ancak SSPK ile ilgili olarak tüm yıl sabit olarak teklif edilen fiyatın çok yüksek olduğu,
- Türkiye'de pazarın çok güçlü olmasına rağmen, Çin, Endonezya ve Avustralya'dan ne kadar kömür geleceği konusunda şüpheler bulunduğu,
- Mevcut fiyatlar hakkında fikir vermesi bakımından, Yıdırımlar'ın parça kömür fiyatını 111 USD/ton'a düşürdükleri bunun da CIF bazda 73 USD/ton fiyata karşılık geldiği,
- Çin'den 3,3 –3,5 milyon ton kömür gelmesinin beklendiği , bu kömürün CIF fiyatınının 70-74 USD /ton olduğu
- 880 - Minerkom A.Ş. olarak Krutrade'in kömürüne 15 USD /ton prim ödemeye hazır oldukları, diğer vergi ve fonların eklenmesi ile bu farkın 21 USD /ton'a çıkacağı, çünkü kömürün kalitesinin bu farkı haklı gösterebileceği,
- Bu çerçevede; aylık 20.000 ton SSPK için CIF 90 USD/ton, aylık 10.000 ton SSOM için 80 USD /ton fiyat şeklindeki yeni tekliflerinin değerlendirilmesi gerektiği

belirtilmiştir.

890 yetkilisinin Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'e gönderdiği 26.12.2003 tarihli mesajda, konuyla ilgili düşüncelerini 29.12.2003 tarihine kadar iletecekleri belirtilmiştir.

Belge 11: Krutrade yetkilisi Kirill Lyubopytov tarafından Minerkom A.Ş. – Glencore İstanbul yetkilisi Selçuk Çetin'e gönderilen, 6.1.2004 tarihli “minerkom/sspk ve ssom sözleşmesi” başlıklı mesajda bir sözleşme taslağına yer verilerek kontrol edilmesi istenmiştir.

900 Minerkom A.Ş. – Glencore AG yetkilisi Selçuk Çetin'in bu mesaja cevaben gönderdiği 6.1.2004 tarihli mesajda ödeme problemleri nedeniyle sözleşmenin Minerkom A.Ş. ile değil, Glencore AG ile yapılmasının uygun olacağını bildirmiştir.

Belge 12 : Krutrade yetkilisi Kirill Lyubopytov tarafından Glencore AG yetkilisi Daniel Grumbaum'a gönderilen 20.1.2004 tarihli elektronik mesajda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Türkiye'de Glencore'un Krutrade'in ürünlerini pazara sunarak trader gibi hareket edeceğine yönelik bazı söylentiler dolaşiyor.

910 *Bu tür düşünce ve yorumlara itibar edilmemesi, bunların bir dedikodu olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Krutrade'in Glencore'a parça kömürü sağlayacağına yönelik bilginin pazara sızmış olmasını görmemezlikten gelemeyiz ve bazı kişilerin Krutrade ve Glencore'un parça kömür pazarındaki işbirliğinin daha başlangıçta bozulmasından memnuniyet duyacaklarına inanıyoruz.*

Aynı zamanda bu önemli konu üzerindeki yorumlarınızı duymak istiyoruz. Glencore Krutrade'den aldığı kömürü gerçekten başka firmalara satıyor mu? Bunu sormak zorundayız çünkü böyle bir durumda kendi aramızda gereksiz bir rekabet yaratmış olacağız ki bu yalnızca Türkiye pazarında değil diğer pazarlarda da her zaman kaçınmaya çalıştığımız bir durumdur."

920 Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un Glencore yetkililerine gönderdiği 20.1.2004 tarihli elektronik mesajda;

- Her zamanki gibi kibirli davranıp önemli bir sağlayıcının kaybedilmemesi gerektiği,
- Krutrade'in, sağladığı kömürün sadece Belko ve nihai kullanıcılara satıldığını düşünürken, bunun pazardaki teşebbüslere de satıldığının doğru olup olmadığını merak ettiği,
- Hakim konumdayken ilişkilerin daha da gerginleştirilmesine izin vermeyeceği,
- 930 - Şüpheleri gidermek için Krutrade'den Kirill ile bir araya gelip Türkiye pazarının tartışılacağı bir toplantı düzenlenmesinin gerektiği

ifade edilmiştir.

Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in bu mesaja cevaben gönderdiği 20.01.2004 tarihli elektronik mesajda;

940 *"Kirill'e cevap verdik ve mallarını kesinlikle üçüncü taraflara satmadığımızı, yalnızca Minerkom'a verdiğimiz konusunda güvence verdik. Kirill ile konuştuk ve parça kömürü ayrı bir yerde stokladığımızı ve diğer kömürlerle karıştırmadığımızı göstermek amacıyla cuma günü stok sahalarımızı ziyaret etmesi için davet ettik... Cuma günü onunla buluşacağız ve pazarı tartışacağız."*

ifadeleri yer almaktadır.

Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin, Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'a yönelik 20.01.2004 tarihli mesajında, Krutrade yetkilisi Kiril ile Cuma günü pazarın tartışılacağı bir toplantı yapılacağını belirtmiştir.

950

Belge 13 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin ile Krutrade yetkilisi Kirill Lyubopytov arasında 30.01-31.01.2004 tarihli mesajlarda Glencore AG ve Krutrade arasında kömür alım anlaşması yapmaya yönelik yazışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

Belge 14 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'a gönderdiği 18.02.2004 tarihli elektronik mesajda;

960

" ... Kirill'den (Krutrade yetkilisi) bir telefon aldım, Türkiye'de olduklarını ve yarın akşam bizimle görüşmek istediklerini belirtti."

Tor Peterson'un Selçuk Çetin'e gönderdiği 19.02.2004 tarihli e-mailde; " Onlar kim. Onlarla görüş."

Selçuk Çetin'in Tor Peterson'a gönderdiği 19.2.2004 tarihli elektronik mesajda;

970

" Kirill kendisinin ve A. Danilov'un bu akşam bizimle buluşacağını söyledi."

ifadeleri yer almaktadır.

Belge 15 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin tarafından Glencore AG yetkilerine gönderilen 12.3.2004 tarihli mesajda şu ifadeler rastlanmaktadır:

" Ek'te Kömür İthalatçıları Deneğinden gelen faks mesajının çevirisini gönderiyorum.

980

14.03.2004, saat 14.00'deki toplantıya Türkiye'deki bütün kömür ithalatçılarıyla birlikte biz de davet edildik.

Bu toplantının haksız rekabeti engellemek için, yani Torbapak tarafından Yıldırım ve Tayyib'in fiyat dampingine karşı düzenlendiğini sanıyorum. Yıldırım ve Tayyib, CIF bazda 75 USD'ye karşılık gelen, ucuz Çin kömürünü 110-115 USD'dan satıyorlar. Toplantının amacının uçucusu yüksek ucuz Çin kömürünün Türkiye'ye ithal edilmesinin engellenmesi olduğuna inanıyorum..."

990

Belge 16 : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin tarafından Glencore AG yetkilerine gönderilen 18.3.2004 tarihli elektronik mesajda;

- Kömür İthalatçıları Derneği'nin Çevre Bakanlığının Türkiye'ye ithal edilecek kömürün özelliklerine ilişkin parametreleri daraltacağı ve bunlara uymayanlara ağır cezalar vereceğini bildirdiği,

10-57/1141-430

- Bu durumun uçucusu %30'un üstünde olan Çin ve Endonezya kömürleri ile kül oranı %14'ü geçen Güney Afrika kömürleri için büyük problem doğuracağı,
- Sonuçta bundan Krutrade ve Mir Trade AG'nin karlı çıkacağı

1000 belirtilmektedir.

Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un Selçuk Çetin'e gönderdiği 20.03.2004 tarihli mesajda Krutrade Glencore AG'ye mal vermeye istekliyken niçin bunların alınmadığı sorulmuştur.

Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Tor Peterson'a cevabi mesajında;

- Krutrade ile iş yapamayan küçük ithalatçılardan her gün talep gelmesine rağmen Krutrade'den alınan malların diğer ithalatçılara satılmasına izin verilmemesinin sorun yarattığı,
- Krutrade yetkilisi Kirill'in bu durumu yakından izlediği,
- Krutrade ile bu konunun görüşülüp küçük ithalatçılara satış yapmak izin alma şansının olup olmadığı,
- Diğer bir seçeneğin bu kömürü Minerkom A.Ş.'ye almak olduğu, ancak Türkiye'de daha fazla risk almak istenmediğinin Baar'daki toplantıda konuşulduğu

ifade edilmektedir.

1020

Belge 17 : Glencore AG yetkilisi Tor Peterson tarafından Krutrade yetkililerine gönderilen 20.3.2004 tarihli mesajda; Çevre Bakanlığı'nın ithal kömürde spesifikasyonları yükselttiği, bu durumun Krutrade ve Mir Trade'in lehine olduğu ve sezon başlamadan dahi fiyatları en az 10 USD artırabilmeleri için yeterli koşulların oluştuğunu ifade etmiş, konuyla ilgili gelişmeleri aktaracaklarını belirtmiştir. Mesajda ayrıca Rus kömürleri için olumlu gözükten bu durumu konferansta Çin'lilerle ele almalarını teklif etmiştir.

1030 **Belge 18 :** Glencore AG yetkilisi Clinton Ephron tarafından Glencore İstanbul-Minerkom A.Ş. Yetkilisi Selçuk Çetin'e gönderilen 4.4.2004 tarihli mesajda;

"Bu hafta Londra'da AD (Krutrade yetkilisi Alexey Danilov) ile konuştum ve Krutrade'in bu kış sezonunda parça kömür için CNF bazda 150 \$/ton fiyat isteyeceğini öğrendim. Çok ciddi görünmesine rağmen bu hareketin gerçekçi olup olmadığından emin değil... MIR'in de benzer fiyat isteyeceğini iddia ettiler.

Bununla ilgili bir şey duydun mu?.."

1040 ifadeleri yer almaktadır.

Selçuk Çetin'in bu mesaja cevaben gönderdiği 5.4.2004 tarihli mesajda ise aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“ Mir Trade’in Türkiye’deki adamı ile (Andre) çok defa görüştüm ve Nisan için fiyatları CIF bazda 110 USD’ye çekmeleri gerektiğine inandığımızı söyledim... fakat Mir Türkiye’deki durumun farkında ve bu yıl fiyatların 110 USD’nin çok üzerine çıkmasının gerektiği konusunda hem fikirler...”

1050 **Belge 19** : Glencore AG yetkilisi Tor Peterson tarafından Selçuk Çetin’e gönderilen 20.4.2004 tarihli mesajda;

“... Anladığım kadarıyla bugün Kru ile görüşmüşünüz, bunu kendi ofisimizden değil de Kru’dan öğrenmek üzücü... söylenmesi veya söylenmemesi gereken bir şeyin olup olmadığını tartışmak ve Kru ile ilişkilerin nasıl gittiği hakkında bilgi vermek için telefon edebilirdin.”

şeklinde ifadeler yer almaktadır.

1060 **Belge 20** : Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin’in 20.04.2004 tarihinde Glencore AG yetkilisi Tor Peterson’a gönderdiği mesaja aşağıda yer verilmiştir;

“ Dün Yıldırım’la görüştüm ve aşağıda bilgileri size iletmemi istedi.

Hatırlayacağınız gibi Çevre Bakanlığı spektleri daralttı ve uçucusu %28’in üzerinde olan kömürün ithalatına izin verilmeyecek. Yıldırım çoğu Çin menşeli olan 450 kt kömürü olduğunu söyledi.

1070 *Yeni spektler/kısıtlamalar nedeniyle kömürü satamamaktan ve elindeki maldan kurtulmak için fiyatlarda dumping yapmak zorunda kalmaktan endişe ediyor. Stoğunun ortalama maliyetinin CIF 70 USD olduğunu iddia etti.*

Fiyatları düşürmeden önce bizden ve Tor’dan Kru/GIAG ve Yıldırım arasında bu konunun görüşüleceği bir toplantı düzenlememizi istedi. Anlaşıldığı kadarıyla Kru/Gennady ile arasında bir iletişim yok ve Tor’dan bir çözüm bulmak ve aramızda uzun dönemli bir strateji üzerinde konuşmak için böyle bir toplantı düzenlemesini istedi.”

1080 **Belge 21** : 1.3.2004 tarihli belgede İrtibat Bürosu’nun Krutrade AG’ye verilmek üzere düzenli olarak yapacağı istihbarat çalışmaları ve raporlamalar hakkında ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Belge 22 : 9.7.2003 tarihli “Görüşme Formu”ndan, Krutrade AG İrtibat Bürosu yetkilileri Bülent Alsan ve Faruk Bengisu’nun, Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin ile Beşiktaş Plaza’da buluştukları, söz konusu kişilerin piyasaya ilişkin gelişmeler hakkında görüştükleri ve özellikle bölgesel bazda ithalat ve satış miktarları konusunda bilgi alışverişinde buldukları anlaşılmaktadır. Belgede dikkat çeken bazı ifadeler aşağıda aynen yer

1090 verilmiştir:

“Mirtrade..Krutrade ile birlikte Türkiye’de “market maker”... Yüksel Yıldırım ile Genady’nin arkadaşlığı eski yıllara dayanır... Glencore’da kömür sektörünün başındaki adam ...Tor...”

Glencore'dan Selçuk Çetin'e göre.. Türkiye yılda 6 mio (Milyon) ton kömür ithal ediyor... 6 mio (milyon) tonun bölgeler itibarıyla dağılımı şöyle..

Trabzon yöresi 800.000 ton rus kömürü...

Samsun yöresi 600-800.000 ton rus kömürü

Trabzon ve Samsun'a Yıldırım kardeşler hakimdir...

- 1100 Marmara bölgesine 2 mio ton rus... 1 mio ton Güney Afrika kömürü boşaltılır...
Aliağa yöresinde (Nemrut bay), Limaş limanına 300.000 ton Ege Gübre limanına 100.000 ton GA kömürü boşaltılır.
İskenderun limanından da 500.000 ton GA... 500.000 ton rus kömürü ithal edilir..."

Belge 23 : Krutrade İrtibat Bürosu yetkilisi Bülent Alsan'ın Krutrade AG yetkilisi Gennady'e yazdığı 21.6.2003 tarihli mektuptaki bazı ifadeler aşağıda aynen yer verilmiştir:

- 1110 "...Bu nedenle, yapacağımız ilk toplantıda aşağıdaki gündem maddelerini tartışıp bir karara varmamızın yararlı olacağı görüşündeyim.

1. Ofis düzenlemesi

2. Steam Coal pazarlamasında genel stratejimiz nedir?

3. Rakiplere karşı nasıl bir tutum takınacağız? Sert mi...yoksa, Glencore örneğinde olduğu gibi işbirliği yapacağımız rakipler var mı?

4. Steam Coal'da sabit fiat önerisiyle karşılaştığımızda tutumumuz ne olacak?

5. Ödeme şartlarımız nelerdir?

- 1120 6. Krutrade Viyana ve Moskova bürolarının iç organizasyonunda kilit noktalarda kimlerle temas kurmamız gerekiyor?

7. Açık ihalelerde fiat tespiti nasıl olacak? İhaleye sizlerden belli bir fiat marjı aldıktan sonra mı katılacağız?

8. İhalelere kim katılacak? Doğrudan Krutrade mi.. yoksa temsilci sıfatıyla Polyhandel mi katılacak?"

- 1130 **Belge 24** : 6.4.2004 tarihli "Görüşme Formu"nda Krutrade AG İrtibat Bürosu adına Faruk Bengisu ile Krutrade'in müşterisi konumunda olduğu anlaşılan Oytaş İç ve Dış Ticaret A.Ş. yetkilerinin bir araya geldiği, söz konusu formda "Krutrade yetkilileri ile yüz yüze görüşmemelerine rağmen Krutrade kömürünü Glencore aracılığı ile temin ettiklerini..." ibarelerinin yer aldığı görülmektedir.

Belge 25 : 14.7.2003 tarihli faks metninin ekinde yer alan 28.6.2003 tarihli belgede, Moskova – Krutrade Genel Müdürlüğü'nde Gennady Ayvazyan, Bülent Alsan ve Faruk Bengisu'nun bir toplantı yaptığı anlaşılmaktadır. Bu toplantıda görüşülen konuların ve alınan kararların kaleme alındığı belgenin "3.Krutrade Türkiye İrtibat Bürosu'nun Genel Stratejisi" başlıklı bölümünde "Glencore ile her alanda işbirliği yapılacaktır" ibarelerine rastlanmaktadır.

- 1140 **Belge 26** : Krutrade İrtibat Bürosu'ndan alınan "Kömür" başlıklı tarihsiz belgede "10 Temmuz 2003 günü Çırağan'da Sevgi Tömbek ile yapılan toplantıdan sonra Genady'e 'MİRTRADE ile işbirliği yapalım mı..?' sorusunun iletilmesi düşünüldü." ifadeleri yer almaktadır.

Belge 27 : Krutrade İrtibat Bürosu'ndan alınan, 7.1.2004 tarihli "Sayın Ayvazyan" şeklinde başlayan ve İrtibat Bürosu'ndan gönderildiği anlaşılan mektupta aşağıdaki ifadelerle rastlanmaktadır:

1150 " Eğer, sizin gibi hammadde dağıtımı yapan dünyaca tanınmış firmaları gözönüne alırsak (BASF, Bayer Dupont, Glencore) bunların Türkiye'deki irtibat büroları müşterilerle konuşup talepleri alarak merkeze bildirirler. Merkezler de onların vermiş oldukları bilgiler ve tavsiyeler üzerine beraberce strateji oluştururlar. Oysa, irtibat bürosu olarak bizim, Swiss Otel'de müşterilerle yaptığınız toplantılardan haberimiz bile olmuyor... Gelelim bahsetmiş olduğun Glencore teklifine;

1160 Gene benim marketing anlayışıma göre, Glencore gibi bir şirkete, 120 USD yıllık ortalama fiyat garanti etse dahi, ve bütün ödemeleri peşin ödese bile, hiçbir şekilde kömür verilmemesi gerekir. Aksi takdirde bu, Türkiye piyasasından çekilmek anlamına gelir...

Gelelim Fiesta (Robert Yıldırım'a) mal vermeme konusuna;

Kömür vermemeye karar vermiş olsan bile, pazarda bu kadar büyük oynayan bir şirkete sert çıkışlar ve 5000-10.000\$ için münakaşalarla ve Kirill gibi genç bir arkadaşı muhatap edeceğine, tonajı yumuşak bir üslupla ve kademeli olarak aşağı çekme yolunu izleyebilirdin ve bu mevzuyu İstanbul bürosu ile koordine edebilirdin. Oysa şimdi, seninle, piyasada, her ne pahasına olursa olsun savaşılan bir rakip ortaya çıkarttın..."

1170 **Belge 28** : Krutrade AG İrtibat Bürosu'ndan alınan, 29-30.7.2003 tarihli "Meeting Memo" (Toplantı Tutanağı) başlıklı belgede yer alan ifadelerin tamamına aşağıda yer verilmiştir.

" 29+30 Temmuz 2003 günleri, Gennady Ayvazyan ve Bülent Alsan'ın ekipleri ile beraber yaptıkları 2 ayrı toplantıda ele alınan konular ana başlıklar halinde aşağıda belirtilmiştir.

1180 - Toplantıda söze başlayan Gennady Ayvazyan, Türkiye'de 2003 sonuna kadar 1.380.000 ton Çin kömürünün bağlantısının yapıldığını belirterek bağlantı yapan firmaları şöyle sıralamıştır.

(.....)ton

(.....)ton

(.....)ton

Robert'in kömürünü kestiklerini açıklayan Gennady Ayvazyan... Robert'in de daha sonra Çin kömürüne yöneldiğini...bunun üzerine Krutrade'e rakip olmaması için tekrar Robert'a kömür verdiklerini belirtmiştir.

1190 - Toplantıda söz alan Bülent Alsan ...7 Ağustos 2003 günü Çin'den Robert adına bir geminin geleceğini... 6 geminin de bu ay içinde kömür boşaltacağını öğrendiğini açıklayarak Türkiye'deki diğer kömür ithalatçılarının Robert'in fiyat açıklamasını beklediklerini vurguladı.

- 1200 - Gennady Ayvazyan...Çin kömürünün CIF 65-66 ile Türkiye'ye ithal edildiğini... Navlunun ise pahalı olduğunu ve giderek daha da pahalı olacağını belirterek...Orta vadede Çin kömürünün 70\$ ın altına düşmeyeceğini ifade etmiştir.
- Bülent Alsan ise...Çin'den Türkiye'ye ithal edilen kömürün uzun vadede Krutrade için tehlikeli olacağı görüşünü savunarak...2004 ve 2005 yıllarında Çin kömürünün miktar olarak artacağını ileri sürdü...
- Buna karşılık, Gennady Ayvazyan Çin kömürünün Türkiye'ye –Rus kömüründeki arz yetersizliği nedeniyle- girdiğini...2004 başlarına kadar Çin kömürü fiyatının 75 dolardan aşağı düşmeyeceğini ... Krutrade'in kömür fiyatını 5 dolar düşürmesi halinde piyasada Çin kömürü kalmayacağını ifade ederek 'Çin bizim için tehlike değil' dedi! Çin kömürünün Krutrade kömürü ile karıştırılacağını belirten Gennady Ayvazyan...önlem olarak..."Çin kömürü ithal eden firmalara Krutrade kömürü vermeyeceklerini" vurguladı.
- 1210 - Bülent Alsan'ın 'firma depolarındaki karışık kömürü saptama görevini' üstlenme yolundaki önerisi üzerine.. Gennady Ayvazyan.. "bu kontrolü Bülent Alsan'ın yapmasına gerek olmadığını.. zira bu kontrolü Mirtrade ile birlikte yaptıklarını belirterek.. ithalatçı firmaların depolarını inceleyeceklerini ve karışık olduğu saptanan kömürün sahiplerinin kontratlarını iptal edeceklerini belirtmiştir.
- Kömür fiyatı konularına gelince... Gennady Ayvazyan Türkiye'ye 85 dolardan ithal edilen kömürde Türk ithalatçılarının 20-25 dolar kazandıklarını belirtmesi üzerine Bülent Alsan bu kar marjının çok yüksek olduğunu ...hesapladığı karın en çok 10 doların altında kaldığı görüşünü savunmuştur.
- 1220 - Türkiye'deki mevcut AKP hükümetinin fakir halk tabakasına dayandığını belirten Bülent Alsan ...kömürdeki fiyat yükselişine hükümetin sessiz kalmayacağını...aylardan beri dolar karşısında %20 oranında değerli olan TL'sinin kömürdeki yüksek fiyat artışını sakladığını... TL'sinin gerçek değerine oturması halinde kömür fiyatında patlamalar olacağını vurgulayarak, bu durumda mevcut hükümetin bazı önlemler almasının kaçınılmaz olacağını önemle hatırlatmıştır.
- 1230 - Bülent Alsan konuşmasını ...tirajı yüksek bazı gazetelerde, yaz aylarında olunmasına rağmen perakende kömür fiyatının 220 milyon TL (160\$) sına yükseldiğini ...kış ayları yaklaştıkça bu fiyatın 300 milyon (200\$) liraya ulaşacağı yolunda haberler çıkmaya başladığını belirterek...devam ettirmiştir.
- Buna karşılık, Gennady Ayvazyan...Türkiye'de kömürün alternatifi yok...halk kömürün yerine ne koysun? kömüre talebin yüksek olması nedeniyle...fiyat yükselse bile halkın kömür almaya devam edeceği görüşünü dile getirmiştir."
- 1240

Belge 29 : Krutrade İrtibat Bürosu'ndan alınan, "Görüşme Formu" başlıklı belgeden, 15.12.2003 tarihinde Fiesta ofis – Giz Plaza'da Krutrade AG adına Kirill Lyubopytov, Faruk Bengisu ve Vural Korkmaz'ın, Fiesta adına Robert Yıldırım ve İrem Koç'un katıldığı bir toplantı düzenlendiği anlaşılmaktadır. Belgede yer alan bazı ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

1250 *"Görüşmenin ana sebebini Kirill hemen görüşmenin başında dile getirdi. Piyasadan, Yıldırımın kişisel dürtülerle (personal ambitions), 2004 yılında fiyat kırma politikası uygulayacağı yönünde endişeli duyumlar alınmış, Kirill de, Krutrade adına, bunun aslını öğrenmeye, ve de barış, iyi ilişkiler ve strateji birliği havası oluşturmak amacıyla görüşmeleri gerektiğini düşünmüş. (yorum: Kru'nun, Yıldırımdan korktuklarını bu denli açık bir şekilde dile getirmesi, ve hem malını kesip, hem strateji birliği konusunda diretilmesi kanımızca stratejik bir hatadır)...."*

Yüksel Bey hiç Kru ile savaştığını ancak her defasında Kru'dan bir şeylerin geldiğini ifade etti.

1260 *Konuşmasında dikkati çeken konu şu iddia oldu.*

Ayvazyan, Coaltrans konferansı sırasında Yıldırımın dağıtımıcısı olan Çin şirketi Minmetals ile görüştüğünü ve kendilerine piyasayı bilmediklerinden dolayı kömürü ucuz sattıklarını söyleyerek Türkiye için fiyatlarını yükseltmelerini istemişler. Öte yandan Glencore da Çin'e gidip fiyat yükseltmeye çalışıyormuş.

Kirile "Eğer, siz fiyatları yükseltmeye başladığınızda ben size karşı fiyat düşürerek direnseydim Mir sizi yine destekler miydi" diye sordu.

1270 *"Niye fiyatı düşüreyim ki? Düşürürsem para kaybederim. Öte yandan piyasayı izlerim. Bu gün fiyatı düşürmeye sebepim yok. Yarın olabilir." Şeklinde konuşan Yüksel bey piyasadan örnekler vererek önümüzdeki sezonla ilgili yorumlar yaptı.*

1280 *İlk olarak, rakibinin Kru değil Torbapak, Hakan Kömür ve Supercarbon olduğundan bahsetti. Önümüzdeki yıl için Çin'den 3 milyon ton kömür bağlantısı yapıldığını kesin olarak bildiğini ifade etti. ((.....).ton (.....)ton (.....)) Bu şirketlerin kontrol edilmesinin daha zor olduğunu ve Kirill'in kendisi ile değil fiyat stratejisi ile ilgili olarak onlarla görüşmesi gerektiğini ifade etti.*

Bunlardan (.....) oldukça çılgın olarak niteleyen Yüksel bey, bağımsız olmak istediklerinden dolayı bu yıl Ruslarla çalışmaktan vazgeçmişler.

Torbapak'ın Mir ile çalışmasına rağmen Çine gidip sistem kurmasına Mir'in ses çıkarmadığını, Mir'in neden onları sadece Rus almaya zorlamadıklarını sordu.

1290 *Görüşme sırasında Yüksel bey, fiyat istikrarı ile ilgili olarak Kirile ilginç iki ilginç teklifte bulundu. Ve bunlarda son derece ciddi olduğunu iddia etti.*

- İlk teklifinde yılda 1 milyon ton kömür sattığını ve ortalama 10 usd/ton kardan 10 mln. usd kazandığını, ve Krutrade'nin kendisine bu parayı vermesi durumunda kömür satmayacağını yada çok az satıp yüksek karla ekstra kazanç yapacağını bildirdi.
- İkinci teklifinde eğer Kru piyasanın düştüğü sezonda, fiyatları düşürmesini istemezse malını satın alabilir, yüksek sezonda ise kendisi zaten satar ve böylece fiyatlar hiç düşmemiş olur.

1300

Kirill'in gülerek karşıladığı bu tekliflerde Yüksel bey ciddi olduğunu ifade etti.

Kirill, kendisinin sırf fiyatı düşürmemek için 15.000 ssom'u kırıp steam olarak sattığını söyledi.

Görüşmenin sonuna doğru Krill, üstü kapalı olarak Yüksel beyden kişisel intikam sebebiyle düşük fiyat politikası uygulamayacağını garantisini istedi...

1310

En nihayetinde, fiyatı etkileyen unsurların arasında devleti de saymak gerektiğini, ve özellikle devlet kulislerinde Rusya'nın, doğalgazda olduğu gibi, Türkiye'yi kömürde de kazıkladığı yönünde görüşlerin yaygın olduğu, ve uçuculukta olduğu gibi çeşitli değişikliklere giderek bu görünümünü değiştirmeye çalışacaklarını da sözlerine ekledi."

Belge 30 : Krutrade İrtibat Bürosu yetkilisi Bülent Aslan'ın Krutrade AG yetkilisi Gennady Ayvazyan'a hitaben tazdığı 6.11.2003 tarihli mektupta,

1320

"Limanlardan aldığımız, son dönem Türkiye kömür ithalatı bilgilerini içeren raporu hazırlıyoruz. En yakın zamanda göndereceğim.

Ancak bu arada, perakende satış fiyatlarının artması ve navlun piyasasının yükselmeye devam etmesi gibi gelişmeler sebebiyle (iklimsel koşulları ve mümkün politik gelişmeleri hesaba katmazsak) önümüzdeki ay satış fiyatını açıklarken, piyasanın 10 \$'lık bir artışı kaldıracağını düşündüğümüzü bilgilerine sunarım."

ibareleri yer almaktadır.

1330

Belge 31 : 10.7.2003 tarihli "Görüşme Formu" başlıklı belgede,

"Mirtrade firmasında stratejiyi saptayan ... Levribak (maden mühendisi) Türkiye temsilcisi ... Sergei...Mirtrade Tayyip'in kömür deposuna giderek karışık kömürün fotolarını çekmiş...kontrat iptal edildi. Kontratı iptal edilen Tayyip Çin+Afrika kömürüne yöneldi."

ifadeleri yer almaktadır.

1340

Belge 32 : Glencore-İstanbul ve Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Glencore AG yetkilileri Tor Peterson, Daniel Grunbaum, Wilfrid Mare ve Clinton Ephron'a gönderdiği 17.11.2004 tarihli elektronik posta mesajında yer alan ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

“Lütfen 221 kt’luk stoğumuzun olduğunu ve bunun 50 kt’nunu parça kömür olarak sattığımızı not et. Henüz 20 kt’luk toz kömür satılmadı, ancak bunun için 75 ABD Doları + KDV fiyat istiyoruz. Bu fiyat şu haliyle diğerlerinininkinden 5-6 dolar daha yüksek. Ancak bu toz kömürü şu an satmamamız gerektiğini düşünüyorum, çimento tesisleri istediğimiz fiyatları ödemek zorunda kalacaklardır.

1350 *Günlük satışlar çok düşük, her gün için ortalama 100 mts. Fiyatlar CIF 95-100’e geriliyor. Temel sorun Yıldırım, Atakaş, Superkarbon ve Karaelmas gibi firmaların 60-90 gün arasında vadeler ile ödeme kabul etmeleri.*

...

Kirill bizi aradı ve stok sahamızı görmek istediğini söyledi. Ona stoklarımızı yarın sabah göstereceğiz.”

1360 **Belge 33** : Glencore-İstanbul ve Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin’in Glencore AG yetkilileri Tor Peterson, Daniel Grunbaum, Wilfrid Mare ve Clinton Ephron’a gönderdiği 7.12.2004 tarihli elektronik posta mesajında yer alan ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

“Mir Trade’in Türkiye’deki faaliyetlerini Torbapak’tan ayırdığı anlaşılıyor. Mir Trade asıl işine geri dönüyor gibi gözüküyor: Parça kömürü yalnızca CIF bazında satmak.

Mir trade’den Andre bizi ziyaret etti ve yukarıdaki bilgiyi verdi. Bize aynı zamanda GIAG ya da Minerkom’dan gelebilecek taleplere açık olduğunu söyledi.”

1370 Glencore AG yetkilisi Daniel Grunbaum’un yukarıdaki mesaja cevaben bu ayrılığın nedenini sorduğu, bu soruya 7.12.2004 tarihinde Selçuk Çetin’in şu cevabı verdiği görülmektedir:

“Tahmin ettiğin gibi bu sezon iyi gitmedi ve Torbapak’ın fiyatlamadan ve son iki senedir yeterli kar etmemekten dolayı memnun olmadığını işitiyoruz. (Torbapak) parayı Rusların yaptığını ve kendi imkanlarını yaz sezonunu geçirmek için kullandıklarını, ssom için stok sahalarında stoklama yaptıklarını ve asıl karlı işin, yani sspk satışlarının, doğrudan MIR tarafından ve CIF bazında Karadeniz’e yapıldığını... iddia ediyor.”

1380 **Belge 34** : Glencore-İstanbul ve Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin’in aralarında Tor Peterson, Daniel Grunbaum, Wilfrid Mare ve Clinton Ephron’un da bulunduğu Glencore yetkililerine gönderdiği 13.9.2004 tarihli elektronik posta mesajında yer alan ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

“Çevre Bakanlığının bu sabah Ankara’da bir toplantı düzenlediğini lütfen not edin. Tüm parça kömür ithalatçıları davet edildi. Toplantının özeti şu şekildedir:

1390 *a) Tüm ithal kömürler 25-50 kg’luk torbalarda satılacaktır. Her torba ithalatçının ismini ve kömürün menşeiini göstermek zorundadır.*

b) MTA sezon boyunca rastgele örnekleme yapacak. Torbalardaki kömürün kalitesi MTA tarafından konulan aşağıdaki

Nem: max. %10

Uçuculuk oranı: %12-28 (%1 tolerans)

Kül. max. %14 (%2 tolerans)

Sülfür: max. %0.9

Net CV: 6200 kcal/kg min (-400 kcal/kg tolerance)

FSI: max. %1

1400

standartlara uymaz ise ithalatçı ilk önce cezalandırılacak. Şayet bu tür bir ithalatçı ikinci kez yakalanırsa, şirkete ithal izni verilmeyecek.

Bundan başka, hükümetin doğal gaz kullanımını konusunda ciddi bir eylem hazırlığında olduğunu öğrendik. Doğalgaz imkanı olan yerlerde apartmanlara doğal gaz kullanma yükümlülüğü getirilecek, şayet bu tür bir apartman buna uymaz ise ağır bir şekilde cezalandırılacak. Hükümet Rusya ile yaptığı doğal gaz kontratları nedeniyle görünüşte her yıl 500 mio dolar harcıyor. Ancak çoğu ev doğal gaz kullanmadığından (kömüre kıyasla çok pahalı) bu durum büyük bir bütçe açığına yol açıyor.

1410

Hükümet 8 mio tonluk parça kömür ithalatının fazlasıyla farkında ve 2006 itibarıyla bu rakamı 3 mio tona çekmek amacıyla.”

Bu elektronik posta mesajına cevaben Clinton Ephron'un gönderdiği 14.9.2004 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır.

“...Hükümet gerçekten yapmak istediğini başarabilirmi. 8 M mt'den 3M mt'ye çekilmesi saçma.Senelerdir aynı hikayeleri duymadık mı, ama gerçekte her sene kömür ithalatı arttı”

1420

Tor Peterson'un yine aynı konuya ilişkin 14.9.2005 tarihli mesajında ise şu ifadelere yer verilmektedir.

“Şu an panik yapmaya gerek yok.

Bu hükümet tarafından önümüzdeki 2-4 yıl içinde doğal gaz kullanımını artırmaya yönelik bir niyet ve beyan. Dahası yeni kısıtlamalar Çin, Endonezya, Avustralya,Polonya ve bir miktar RSA (Güney Afrika) ve yüksek uçuculu Rus orijinli kömürleri etkileyecek, SSPK 'yı değil. SSPK tam tersine gelecek yıl daha da değer kazanacak ve 2006-2007'ye doğru MTA'nın spektlerine uyan ve diğer bölgelere göre nakliye avantajı olan tek mal olma özelliğinde olacak gibi görünüyor.”

1430

Belge 35 : Stin Holding yetkilisi Danilov'un Selçuk Çetin ve Glencore AG yetkililerine gönderdiği 7.9.2004 tarihli mesajında şu ifadeler yer almaktadır.

“Selçuk,

Seyahat planlarımızdaki değişiklik nedeniyle büyük ihtimalle toplantımızı (GA/AD/SC) gelecek haftaya ertelemek durumunda olacağız. Zaman kısıtı

1440

yüzünden şu noktaları konuşmak istiyorum: Bildiğiniz gibi GIAG'a Mayıs-Haziran'daki parça kömür dağıtımını Ekim-Kasım aylarında tekrar başlamak üzere askıya almıştık. Bu çerçevede 1 Ekim itibarıyla dağıtımlara (20.000 SSOM ve 40.000 SSPK) yeniden başlamayı ister misiniz? Bugünkü pazar fiyatları ile daha fazla tonaj almak ister misiniz? Genel olarak bu yılın sonuna kadar ve 2005'te ne kadar almak istediğinizi belirtirseniz memnun olurum. Fiyat önerilerinizi de rica ediyorum.”

1450 Selçuk Çetin'in bu mesaja ilişkin Glencore AG yetkililerine gönderdiği 7.9.2004 tarihli mesajında şu ifadeler yer almaktadır.

“Katılırsanız şu cevabı vermeyi öneriyorum.

- a) Kru'nun Ekim-Kasım tonajı için önerisini kabul edelim.
- b) Minerkom'a sözleşmemizdenkinden daha fazla miktar almalıyım.
- c) Kömürlerini CIF fiyatı üzerinden satmamız konusunda izin verilirse, GIAG aracılığıyla daha fazla kömür alabiliriz..
- d) 2005'e gelirse, öncelikle kendi aramızda M'kom'un dağıtım işinin devamı üzerinde konuşmalıyız. (.....TİCARİ SIR.....), bu iş dahil olmak isteyeceğimiz türden bir iş olmayabilir. Üstlenilen riskler ve cezalar büyük ve bu nedenle (b)' de işaret edildiği gibi Minerkom'a daha fazla kömür alma konusunda rahat hissetmiyorum.

1460

Danilov'a cevap verebilmek için, öncelikle a,b,c maddelerine katılırsanız cevap verelim, d'yi sonra tartışmak üzere bırakalım.”

Belge 36 : Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Glencore AG yetkililerine gönderdiği 17.1.2005 tarihli mesajında şu ifadeler yer almaktadır.

1470 “Telefon konuşmasına istinaden (tor/ces) ve Kru'nun yarınki ziyareti nedeniyle minerkomun geleceğini tartışmak istiyorum.

Potansiyel iş ve riskler:

Müşteri	Tonaj	Risk
Belko	(.....)kt	(.....)
Dağıtım	-(.....)kt	-(.....)
	(.....)kt	(.....)

1480

(.....TİCARİ SIR.....)
Görüşlerinizi rica ederim.”

Belge 37 : Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Tor Peterson ve diğer Glencore AG yetkililerine gönderdiği 24.1.2005 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır.

1490 “Kru ile geçen hafta buluştuk. Kru'nun ssom vermeyeceği, yalnızca 1.8 mio sspk sağlayacağı ve sezon için amaçlarının ortalama 100 USD'ı gerçekleştirmek olduğu hususları dışında özel bir şey konuşulmadı.”

Belge 38 : Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Tor Peterson ve diğer Glencore AG yetkililerine gönderdiği 22.3.2005 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır.

*"Seni aramaya çalıştım, tekrar deneyeceğim.
Gennadi ve Alexey bu gece İstanbul'da olacak.
Kru ile buluşmadan önce Minerkom ve geleceğine ilişkin geçen mesajımız hakkında konuşmak istedim"*

1500

Belge 39 : Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Glencore AG yetkililerine gönderdiği 20.4.2004 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır.

"...Bu sabah Kirill (Kru trade yetkilisi) ile 30 dk. görüştük. İstanbul'daki stok sahalarını ziyareti hakkında bizi bilgilendirdi. Mayıs gibi Danilov'la geri geleceğini söyledi. Bu sezon hakkındaki görüşlerimizi istedi. Kendisinin de farkında olduğu gibi Hükümetin denetimleri vs. artırdığını söyledik. Piyasadan öğrendiğimize göre ithalatçıların Ağustos'tan itibaren KRU/MIR fiyatlarının 110-120MT/USD civarında beklediklerini ve buna hazır olduklarını, bu nedenle kesinlikle 110 USD'den daha düşük fiyat açıklamamalarını ve hatta Ağustos'tan itibaren daha yükseğe çıkmalarını söyledik."

1510

Belge 40 : Glencore İstanbul – Minerkom A.Ş. yetkilisi Selçuk Çetin'in Kru trade yetkilisi Kirill'e, diğer Kru trade AG yetkililerine ve Glencore AG yetkililerine gönderdiği 20.1.2004 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır:

*"Sevgili Kirill,
Mal Karıştırılmayacak. Tüm malınızı hemen almaya hazırız. Tartışmak üzere aşağıda kargo programına bakabilirsin:*

1520

		sspk	ssom	varış yeri
1. kargo	M/V Burdur	(...)	(...)	(...)
2. kargo	M/V N.Amca	(...)	(...)	(...)
3. kargo	M/V TBN	(...)	(...)	(...)
2. kargo	M/V TBN	(...)	(...)	(...)

Yukarıdaki program sonradan stok hareketlerimize göre değiştirilebilecek nitelikte sana yol gösterici bir program, ancak temelde planladığımız program bu."

1530

Belge 41 : Kru trade yetkilisi Danilov'un, arasında Glencore AG yetkilisi Tor Peterson olmak üzere, Glencore AG ve Kru trade yetkililerine gönderdiği 26.1.2004 tarihli mesajda şu ifadeler yer almaktadır:

*"Tor,
Almanya'daki toplantımızı ve özellikle Türk parça kömür pazarına ilişkin ortak imkanlarımızı tartışmamızın ardından, SSPK ve SSOM kömürü için tekliflerinizi, miktar, son kullanıcı, fiyat ve dağıtım tarihlerini de belirterek iletirseniz seviniriz. Bunu değerlendirmeye alıp, işbirliği için görüş ve*

1540

önerilerimizle geri dönmekten memnunluk duyacağız. Lütfen bu önerinin, kesin anlaşmanın müzakeresini, hazırlığını ve uygulanmasını kolaylaştırmak için getirdiğimiz tartışma noktaları olduğunu dikkate al. Bu teklif bağlayıcı, işlemin tüm koşullarını kapsayıcı ve tamamlanmış bir sözleşmenin oluşturulması için amaçlanmamıştır ve bir yatırım tavsiyesi olarak anlaşılmamalıdır. Bu Krutrade'in bir teklifi ya da yükümlülüğü değildir.”

1550 **Belge 42** : Krutrade İstanbul İrtibat Bürosu tarafından hazırlandığı tahmin edilen “Genady Ayvazyan’ın 30.12.2003 tarihli faxının özet halinde tercümesi” başlıklı raporda aşağıdaki ifadelere rastlanılmaktadır.

“ ...

- Şu an için oksijene duyulan ihtiyaç gibi Rus kömürünün tanıtımına ihtiyaç duyulmaktadır.
- İç pazarda kömürün çoğunlukla açık satıldığı konusunda seninle hemfikiriz.
- İthalatçılardan kömür satın alan müşteriler piyasayı iyi takip ediyorlar, dolayısıyla yerel TV ya da gazetelerde çıkacak makalelerin hedef kitlesi olacaktır.
- 1560 - Bağımsız bilim adamları ve teknik enstitüler kanalıyla yapılan bu açıklamalar kömürdeki kükürt vs.nin çevreye, insan sağlığına olumsuz etkilerinden bahsedecektir.
- Çin, Moğolistan ve Avustralya’dan vb. gelen kömürlerin insan sağlığı için niçin tehlike oluşturuyorların açıklanması.

...

- Bu kömürler bu yıl gelmiştir ve 2004 yılı onlar için kader yılı olacaktır (kalıyorlar mı, gidiyorlar mı). Onlar da bunun farkındalar.
- Yukarıdaki sebepten dolayı özellikle bugün bu tarz promosyonlarla (şirket ismi değil, Rus kömürünün diğerleri ile kıyasla üstünlüklerini ön plana çıkarmak) ortaya çıkmamız gerekiyor.
- 1570 - Aksi halde 2004 yılında onlarla mücadelede elimizde fiyat kırma politikasından başka silah kalmaz.”

Belge 43 : Krutrade İrtibat Bürosu yetkilisi Bülent Alsan’ın Krutrade AG yetkilisi Gennady Ayvazyan’a gönderdiği tarihsiz raporda şu ifadelere rastlanılmaktadır:

1580 “Türkiye’de sürdürdüğümüz prosedürde, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz limanlarındaki kaynaklarımız kendilerine -bir ay içinde- ulaşan gümrük belgelerine dayanarak edindikleri bilgileri bir merkezde toplandıktan sonra bize aktarabilmektedirler. Bu süreci 1 aydan daha kısa bir zamana sığdırmak olası değildir.”

Belge 44 : Krutrade AG İstanbul İrtibat Bürosu’ndan alınan bir toplantı tutanağında yer alan ifadelerden önem taşıyanlarına aşağıda aynen yer verilmiştir.

“ 12.4.2004 tarihli Viyana toplantısı tutanağı

1590 **Katılanlar**

1. Gennedy Ayvasian
2. Alexey Danilov
3. Ambassador Nathon Meron
4. Julia Sweets
5. Alexander(aralıklı olarak katıldı)

Görüşülen maddeler

- 1600 a. *Krutrade-Krufil hesapları-İstanbul bürosu ilave masrafları.*
b. *B.Alsan'ın Çevre bakanlığı ile temasları*
c. *Türkiye kömür pazarında önümüzde ki yıllarda gelişmeler*
d. *20-25 Nisan arasında Çevre bakanlığında ki toplantı...*

B. B. ALSAN'IN HÜKÜMET NEZDİNDE ÇALIŞMALARI

- 1610 28.2.2004 tarihinde Moskova'da yapılan toplantıda Sn.Andre Bokarev'in ısrarla üzerinde durarak hükümet seviyesinde lobi çalışmalarına hız verme talebi ile temaslar kurulduğu B.Alsan tarafından anlatıldı ve bu temaslardan çıkan neticeler yazılı olarak Gennedy Ayvasian ve Alexi Danilov'a verildi. Bakan ve bakan yardımcıları yükseltileen normlara rağmen çok daha yüksek verileri olan kömürün ithal edilerek zehir saçtığı, kontrollarin çok sıkı bir şekilde yapılması talebimize çok olumlu yaklaşıldı.

... kontroller sıklaşsa bile Türkiye'nin ihtiyacı olan kömür bir şekilde bir yerden gelecektir buna mani olunamaz dendi. B.Alsan arz/talep dengesini bozarak daha yüksek fiat ve 2004 de 40-50 m.\$ fazla gelir elde edileceğini söyledi. Gennedy Ayvasian ve Alexi Danilov bunun zaten olacağını açıkladılar... Bakanlıkta çuvallar üzerinde Krutrade amblemi konusunda hiçbir karara varılamadı...

- 1620 *B.Alsan Türkiye'de herhangi bir ofis dahi olmasa ve memleket içinde mal satılmasa dahi bir imalatçı olarak international kanunlar çerçevesi içinde mesuliyet doğabileceğini iddia etti. Fikir ayrılığı çıkınca B. Alsan bu noktanın profesyonel hukukçular tarafından aydınlatılması gerektiğini teklif etti. Bunun yapılması için hemfikir olundu...*

D.20-25 NİSAN TARİHİNDE ÇEVRE BAKANLIĞI İLE GÖRÜŞME

- 1630 Gennedy Ayvasian ve Alexy Danilov B.Alsan'ın bakanlığa yalnız gitmesini Rusya'dan bir yetkilinin katılmamasını savunmuştur. Burada Türk makamları ile resmi bir ilişkiye girmeme prensibi yatmaktadır...

... Gene B.Alsan'ın bu toplantıya MİR trade yetkililerinde davet edelim görüşüne Gennedy Ayvasian MİR trade ile görüşüp hafta sonuna kadar (18.4.2004) haber vereceğini söyledi."

Belge 45 : Krutrade AG İstanbul İrtibat Bürosu'nda alınan, 29-30 Temmuz 2003 tarihlerine ait bir görüşme formunda yer alan ifadelerden önemli görülenlere aşağıda aynen yer verilmiştir.

- 1640 " Görüşmeye Katılanlar : Bülent Alsan

Faruk Bengisu
Vural Korkmaz

Firma : Krutrade-Moskova
Gennady Ayvazyan
Alex Danilof + Dimitri Zakharaov

Yer : Moskova

1650 Moskova'da Krutrade üst düzey yetkilileri ile yapılan 2 ayrı görüşmede Krutrade'in gerek İstanbul gerekse Moskova'daki yapılanma ve politikası hakkında ele alınan konular aşağıda başlıklar halinde belirlenmiştir...

... toplantıda söze başlayan Gennady Ayvazyan, türkiye'de 2003 sonuna kadar 1.380.000 Çin kömürünün bağlantısının yapıldığını belirterek bağlantı yapan firmaları şöyle sıralamıştır.

1660 (....).... (....)
(....) (....)
(....) (....)
1.380.000

Robert'in (Yılıyak A.Ş. ortaklarından Yüksel Yıldırım) kömürünü kestiklerini açıklayan Gennady Ayvazyan Robert'in de daha sonra Çin kömürüne yöneldiğini bunun üzerine Krutrade'e rakip olmaması için tekrar Robert'e kömür verdiklerini belirtmiştir...

1670 ...Çin kömürünün Krutrade kömürü ile karıştırılacağını belirten Gennady Ayvazyan önlem olarak Çin kömürü ithal eden firmalara Krutrade kömürü vermeyeceklerini vurguladı.

İthalatçı firmaların depolarını denetleyerek karışık olduğu saptanan kömürün sahiplerinin kontratlarını iptal edeceklerini belirten Gennady Ayvazyan karışık kömürü saptamak üzere Mirtrade ile birlikte "Denetleme Komisyonu" kurduklarını açıkladı."

1.3. Teşebbüslerin Savunmaları Ve Bu Savunmaların Değerlendirilmesi

1.3.1. Glencore İstanbul ve Minerkom'un Savunmaları

1680

Glencore İstanbul ve Minerkom'un usule ilişkin savunmalarında;

- Kanun'da önaraştırma için 1 aylık süre belirtilmekle birlikte önaraştırmanın 8 ay sürmesinin usul hatası oluşturduğu, kömür ihracatçılarında ilişkin açılmış bir önaraştırmada ihracatçı olmayan Glencore ve Minerkom'da yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelerin hukuken delil olarak kullanılamayacağı,

1690

- Soruşturmanın kömür ihracatçıları hakkında açılmış olmasına rağmen Glencore ve Minerkom'un kömür ihracatı yapmadıkları,

- Gizli olduğu iddia edilerek gönderilmeyen belgelerin Kanun'un 44. maddesi gereği karara dayanak oluşturamayacağı,
- Kurum tarafından yapılan tebligatta soruşturma açılmasına dayanak teşkil eden herhangi bir rapor veya belgeye yer verilmediği, mücerret iddiaların dayanağının bilinmeden iddialara cevap verilmesi ve savunma yapılmasının mümkün olmayacağı, bu durumun savunma haklarını zedelediği,

1700

- 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesi uyarınca, soruşturma kapsamındaki teşebbüslerin Kurum bünyesinde düzenlenmiş her türlü evrakın ve elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasını alma haklarının bulunduğu, Kurul'un tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamayacağının belirtildiği, bu nedenle taraflarına gönderilmeyen raporlarda mevcut muhtemel iddialara cevap verme haklarının saklı olduğu,

1710

- Glencore İstanbul'un, 4054 sayılı Kanun'da vazedilen tanıma göre bağımsız bir teşebbüs olmadığı, şirketin Türkiye parça ve toz kömür piyasalarında ticari faaliyetinin bulunmadığı, bu nedenle kartelleşmeye yönelik olarak rakipleri ile işbirliği içerisinde olmasının olanaklı olmadığı, öte yandan soruşturmanın Türkiye'ye kömür ihraç eden teşebbüsler hakkında açıldığı dikkate alındığında Glencore İstanbul'un ve Minerkom'un bu kapsamda faaliyet gösteren teşebbüsler olmaması nedeniyle şirketlerin soruşturma kapsamından çıkarılması gerektiği,

1720

- Soruşturma bildiriminde, ihracatçı şirketlerin bağlı şirket yetkililerinin görüşmelerinden ve bu görüşmelerde stratejik kararlar almaya yönelik bilgi alışverişi yapıldığından bahsedildiği, Glencore İstanbul çalışanlarının Türkiye piyasaları ile ilgili her türlü pazar araştırması, emtia piyasalarının durumu, alıcılar, satıcılar ve mevcut fiyatlar konuları üzerinde çalışmalar yaptığı, bu durumun 4054 sayılı Kanun'da yasaklanmadığı, bildirimde ileri sürülen stratejik kararlar almaya yönelik bilgi alışverişi iddiasından neyin kastedildiğinin anlaşılmadığı

iddia edilmiştir.

Glencore İstanbul ve Minerkom'un esasa ilişkin savunmalarında;

1730

- Soruşturma Raporu'nun iddiaların niteliğinin gerçekliğini araştırmaktan ziyade Soruşturma Heyetinin kendi varsayımlarını desteklemek amacıyla hazırlanmış bir rapor haline geldiği, Soruşturma Heyeti'nin ön yargılı olduğu,
- Soruşturma Raporu ekinde yer alan dokümanların büyük çoğunluğunun soruşturma ile ilişkisinin bulunmadığı, hatalı çevirilerin bulunduğu,

1740

- 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinde "Kurul tarafları bilgilendirmediği hususları kararına dayanak yapamaz" hükmü yer almakla birlikte,

Soruşturma Raporu'na dayanak oluşturan belgelerin makaslanarak gönderilmiş olduğu,

- Glencore'un bilgisi ve talebi olmadan bir şirket personeli tarafından yapılan, şirketi hiçbir surette bağlamayan, 3. kişilere gönderilmemiş ve reddedilmiş bir çalışmanın delil olarak kullanılamayacağı,
- Kömür ithalatı ve taraflar arası kömür ithalatı konundaki gelişmelere, fiyat artışları ile doğrudan alakalı belgelere ve 2003-2004 yıllarında pazara etkisi büyük olan ithal kömür spesifikasyonları konusuna Rapor'da yer verilmediği, öte yandan ekonomik açıdan anlamı olmayan "AB toz kömür fiyatları-Türkiye parça kömür fiyatları" karşılaştırmasının gerekçe olarak kullanıldığı, dolayısıyla ağır bir yorum hatası yapıldığı,
- Rus kömüründe Kru Trade ile Glencore arasındaki dikey ilişkinin göz ardı edildiği,
- Glencore'un Çevre ve Orman Bakanlığı düzenlemelerini takip etmesinin dahi rekabet hukukuna aykırılık olarak sınıflandırıldığı,
- Kru Trade ve Mir'in lobicilik faaliyetleri dikkate alınarak Glencore hakkında bir değerlendirme yapıldığı,
- Sonuç olarak, Heyete iştirak edilmesi durumunda Glencore'un ne Rus kömür üreticilerinden mal almasının ne de satmak istediği kömürün spesifikasyonlarına dair yasal düzenlemeleri takip etmesinin mümkün olduğu, zira Heyet'in her ikisini de rekabeti sınırlayıcı eylemler olarak sınıflandırdığı,
- İthalatçı durumundaki Minerkom A.Ş.'nin ithal kömür fiyatlarının belirleyicisi olamayacağı, kömür fiyatlarından etkilenen bir şirket olduğu, bu nedenle ithal kömür piyasasında var olduğu iddia edilen kartelin tarafı olmadığı, aksine Rus ihracatçıların fiyat artırımlarına karşı piyasada alternatif oluşturmayı hedefleyen bir konumda olduğu,
- Soruşturmaya açılmasına dayanak teşkil eden belgelerin Minerkom A.Ş.'ye gönderilmemesine rağmen, soruşturmanın 21.4.2004 tarihinde Kurum yetkililerince Glencore İstanbul'un ofisinde yapılan araştırmalarda elde edilen yazışmalara dayandığının anlaşıldığı, bu belgelerin arasında Minerkom A.Ş.'nin bildirim yazısında sayılan faaliyetlerde bulunduğu dair bir delil bulunmadığı, dolayısıyla maddi ve hukuki dayanağı olmayan söz konusu soruşturmanın reddedilmesi gerektiği,
- Glencore İstanbul ve Minerkom'un ana şirketi konumundaki Glencore International'ın 2001 yılından itibaren Güney Afrika kömürünün üreticisi olmadığı, yalnızca toptancısı olduğu, soruşturmanın diğer taraflarının kömür üreticisi olması nedeniyle Glencore İstanbul ve Minerkom'un diğer teşebbüsler ile rakip olarak nitelendirilemeyeceği, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'a aykırı rekabeti kısıtlayıcı bir oluşumun meydana gelebileceği

iddia edilmiştir.

I.3.2. Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'nin Savunmalarının Değerlendirilmesi

1800 Kurul'un soruşturma kararının bildirilmesine ilişkin usul ve esaslar 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasında hükme bağlanmaktadır. Söz konusu fıkra "Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekmektedir." denilmektedir. Bu hükümden anlaşılacağı üzere, Kurul'un bu aşamadaki bildirim yükümlülüğü "iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi" ile sınırlıdır.

1810 Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'ye 21.6.2004 tarih ve 2296 - 2292 sayılı yazılarla yapılan bildirimler de bu anlamda yeterli bilgiyi içermektedir. İlgili şirketlerin savunma haklarının kısıtlandığına ilişkin iddiaların hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Nitekim Kurul'un 4.5.2005 tarih ve 05-29/363-M sayılı ile 18.5.2005 tarih ve 05-33/445-M sayılı kararları ile savunma hakkının kısıtlandığına ilişkin bu tür iddialara açıklık getirilmiş ve "...teşebbüse daha evvel yeterli bilgi ve belgenin verildiği, dosya kapsamında karartılması muhtemel delillerin varlığı ve soruşturmanın güvenliği, hakkında soruşturma yürütülen taraflara ilişkin ileri sürülen iddiaların ancak soruşturma raporunun tamamlanması ile net bir şekilde ortaya konulabileceği, mevcut uygulamada dosya kapsamındaki tüm belgelerin ticari sırlar çıkarıldıktan sonra soruşturma raporu ile birlikte ilgili taraflara gönderildiği, dolayısıyla teşebbüsün savunma hakkının herhangi bir şekilde kısıtlanmadığı, mevcut uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un mehzatı AB mevzuatı ile de uyum içinde olduğu" hususları dikkate alınarak soruşturma bildirimini takiben gelen bilgi ve belge talepleri yerinde görülmemiştir.

1820 Glencore İstanbul'un Türkiye parça ve toz kömür piyasalarında ticari faaliyetinin bulunmadığı, Minerkom A.Ş.'nin ise kömür ihracatçısı olmadığı, ithalat konusunda faaliyet gösterdiği, bu nedenle Türkiye'ye kömür ihraç eden teşebbüslerle kartel oluşturamayacağı, bu çerçevede soruşturma reddedilmesi gerektiği iddia edilmektedir. Yürütülmekte olan soruşturmanın açılmasına dayanak teşkil eden belge ve delillerin büyük bir kısmı önaraştırma sırasında, Glencore AG'nin bağlı şirketleri Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.'de uzmanlarca yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilmiştir. Yukarıda yer verilen belgeler incelendiğinde Krutrade, Mir Trade ve Glencore AG'nin ithal parça kömür pazarındaki rekabeti engellemeye yönelik bir işbirliği içerisinde olduğuna ilişkin çok açık delillerin bulunduğu; Glencore AG'nin diğer şirketlerle Türkiye pazarlarına yönelik işbirliğini Glencore AG'nin İsviçre'de bulunan merkezindeki yetkililer ile Glencore İstanbul yönetim kurulu üyesi ve Minerkom A.Ş. yönetim kurulu başkanı Selçuk Çetin'in sağladığı görülmektedir.

1830 Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş. Glencore AG'nin bağlı şirketleri olarak Türkiye'de faaliyet göstermektedir.

1840 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde teşebbüs, "piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen

ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, 4054 sayılı Kanun ekonomik birlik içerisinde bulunan tüm birimleri tek bir teşebbüs olarak kabul etmektedir. Bu doğrultuda, her ne kadar hukuken birbirinden bağımsız olsa da, ana teşebbüs ile ana teşebbüsün kontrolü altında bulunan bağlı teşebbüsler aynı ekonomik birlik içerisinde kabul edilmekte ve ana teşebbüs ve bağlı teşebbüslerin tamamı tek bir teşebbüs olarak dikkate alınmaktadır. Bu nedenle, Glencore İstanbul ve Minerkom A.Ş.’nin soruşturmaya dahil edilmesi, söz konusu şirketlerin ana şirket Glencore AG ile olan ilişkilerinin ve bu şirketlerin Glencore AG tarafından tayin edilen ticari politikalar çerçevesinde faaliyet göstermelerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

1850

“Kanun’da önaraştırma için 1 aylık süre belirtilmekle birlikte önaraştırmanın 8 ay sürmesinin usul hatası oluşturduğu” iddiası yerinde değildir. 4054 sayılı Kanun’un 40. maddesinin iki ve üçüncü fıkralarında yer alan “Önaraştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlardan bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir. Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini kurula yazılı olarak bildirir” hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, 30 günlük önaraştırma süreci Rekabet Kurulu’nun kararı ile değil, konuyla ilgili uzmanların görevlendirilmeleri ile başlamaktadır. Konuyla ilgili görevlendirme 19.4.2004 tarihinde yapıldığından, önaraştırmanın 8 ay sürdüğü iddiası yerinde değildir.

1860

Soruşturmanın kömür ihracatçıları hakkında açılmış olmasına rağmen Glencore İstanbul’un ve Minerkom’un kömür ihracatı yapmadıkları iddiası da yerinde değildir. Kurul kararında soruşturma açılan teşebbüsler açıkça zikredilmiştir. Öte yandan, Glencore İstanbul’un ve Minerkom’un bağlı olduğu ana şirket Glencore AG de Türkiye’ye kömür ihraç eden teşebbüslerden olup, Rekabet Kurulu’nun 25.4.2005 tarih ve 05-28/361 sayılı Kararı ile Glencore International AG hakkında da soruşturma açılmıştır. Konuya ilişkin tebligat Glencore AG’nin İstanbul’daki bağlı şirketi Minerkom’a yapılmış, ancak Minerkom’un Kurum kayıtlarına 10.6.2005 tarihinde giren yazısı ile usulüne uygun olarak yapılmadığı gerekçesiyle tebligat iade edilmiştir. Rekabet hukukundaki teşebbüs kavramının “tüzel kişilik” kavramından farklı olduğu ve ana şirket ile bağlı şirketlerin ekonomik bütünlük içinde olduğu hususları dikkate alındığında, gerçekte Glencore AG ile bağlı şirketlerinin durumunun birlikte değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir.

1870

Soruşturma raporu ve eklerinde gizlenen bölümlere ilişkin yapılan itiraz ise söz konusu tarafları ilgilendiren bilgiler niteliğinde olmadığından ve Soruşturma Rapor’unda yöneltilen iddialara dayanak oluşturmadığından ayrıca değerlendirilmemiştir.

1880

Dosyanın esasına ilişkin olarak Glencore İstanbul ve Minerkom’un savunmasının temelde iki hususa dayandığı görülmektedir. Bunlardan ilki Krutrade ile Glencore AG arasındaki dikey ilişkinin göz ardı edildiği, söz konusu bu dikey ilişkinin rekabeti sınırlayıcı yatay bir anlaşma olarak ele alındığı iddiasıdır. İkinci temel savunma ise Soruşturma Heyeti’nin ortaya

1890 koyduğu parça kömüre ilişkin fiyat artışlarının rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın sonucu olmadığı yönündedir.

Dosya mevcudu belgeler incelendiğinde Krutrade ile Glencore AG arasındaki ticari alışverişin yalnızca dikey bir ilişki kapsamında kaldığını söylemek oldukça güçtür. Öncelikle bu ilişkinin yalnızca dikey bir ilişki olduğu varsayımı, Glencore AG ve Türkiye'deki bağlı şirketlerinin aynı zamanda Türkiye'de Rus kömürüne en önemli alternatiflerinden biri olan Güney Afrika kömürünü sattığı ve dolayısıyla söz konusu şirketlerin esasen Türkiye pazarında Krutrade'e rakip durumunda bulunduğu hususlarını dikkate almamak anlamına gelmektedir. Bu tür bir durumda, tarafların pazar, fiyat, müşteri bilgileri vb. konuları görüşmeleri, bu görüşmeler yalnızca Rus kömürünün alım-satımı ile sınırlı kalmış olsa dahi, rakip teşebbüslerin birbirlerinin satış stratejisine ilişkin temel unsurlar hakkında bilgi sahibi oldukları gerçeğini değiştirmemektedir. Glencore İstanbul ve Minerkom'un savunmasında, örneğin Belge 2'de yer alan *"Selçuk Çetin'in toplantı öncesi tartışmak üzere mevcut pazar şartlarına ilişkin ayrıntılı bir çalışma yapması gerektiği, çünkü Oleg'e pazara bakış açıları, Güney Afrika kömürünün miktarı, müşteriler vs. hakkında bilgi vermek istediği"* yönündeki ifadelerin, Kru Trade'in niçin Glencore AG'ye mal satması gerektiğini göstermek amaçlı olduğu ileri sürülmektedir. Oysaki tek başına bu ifadeler dahi pazarda esasen rakip konumunda bulunan teşebbüslerin rekabete duyarlı gizli bilgileri paylaştıklarını ve pazar şartlarını tartıştıklarını göstermektedir. Bu çerçevede, Krutrade ile Glencore arasında bir dikey ilişkinin bulunması, söz konusu rakip teşebbüslerin pazarda bağımsızca almaları gereken stratejik kararlarını etkileyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Belge 12'de Krutrade yetkilisi tarafından gönderilen mesajda yer alan *"Glencore Krutrade'den aldığı kömürü gerçekten başka firmalara satıyor mu? Bunu sormak zorundayız çünkü böyle bir durumda kendi aramızda gereksiz bir rekabet yaratmış olacağız ki bu yalnızca Türkiye pazarında değil diğer pazarlarda da her zaman kaçınmaya çalıştığımız bir durumdur"* şeklindeki ifadeler ile Belge 23'te Krutrade'in iç yazışmalarında yer alan *"Rakiplere karşı nasıl bir tutum takınacağız? Sert mi...yoksa, Glencore örneğinde olduğu gibi işbirliği yapacağımız rakipler var mı?"* ifadeleri taraflar arasındaki dikey ilişkinin işlevini ve bizihi rakip teşebbüsçe nasıl algılandığını göstermektedir.

Öte yandan, bir an için Glencore AG ve bağlı şirketlerinin pazarda Krutrade'in rakibi olmadığı ve taraflar arasındaki ilişkinin yalnızca dikey bir ilişki olduğu kabul edilse dahi, müşteri kısıtlaması ve Rus kömürünün pazar şartları çerçevesinde serbest dolaşımının engellenmesi gibi etkileri nedeniyle taraflar arasındaki bu dikey anlaşma rekabeti sınırlayıcı amaç ve etkilere sahip bulunmaktadır. Her ne kadar bu kısıtlamaları Krutrade'in talep ettiği ve bu yönde zaman zaman Glencore AG ve bağlı şirketlerine baskı yaptığı dosya mevcudu belgeler çerçevesinde tespit edilmiş olsa da, Glencore AG ya da bağlı şirketlerinin Kuruma başvurulması halinde dahi muafiyet alamayacak türden kısıtlamalar içeren bu anlaşmaya taraf olma iradesini göstermesi ve Kuruma herhangi bir şikayet ya da muafiyet başvurusunda bulunmaması nedenleriyle sorumluluk taşıdığı açıktır.

- 1940 Savunmalarda, ikinci temel nokta olarak, parça kömür fiyatlarındaki artışların taraflar arasındaki bir anlaşmanın ya da uzlaşmanın sonucu olmaması hususuna dayanmaktadır. Her şeyden önce Türkiye'deki talep artışının ve özellikle son yıllarda artan nakliye maliyetlerinin parça kömür fiyatlarında artışlara neden olduğu kabul edilebilir bir savunmadır. Ancak, yapılan fiyat değerlendirmelerinin, taraflar arasındaki uzlaşmayı gösteren dosya mevcudu belgelerden bağımsız olarak ele alınması mümkün görünmemektedir. Bu konuya ilişkin örneğin Glencore İstanbul yetkilisinin Belge 39'da yer alan "Bu sabah Kirill (Krutrade yetkilisi) ile 30 dk. görüştük. İstanbul'daki stok sahalarını ziyareti hakkında bizi bilgilendirdi. Mayıs gibi Danilov'la geri geleceğini söyledi. Bu sezon hakkındaki görüşlerimizi istedi. Kendisinin de farkında olduğu gibi Hükümetin denetimleri vs. artırdığını söyledik. Piyasadan öğrendiğimize göre ithalatçıların **Ağustos'tan itibaren KRU/MIR fiyatlarının 110-120MT/USD civarında beklediklerini ve buna hazır olduklarını, bu nedenle kesinlikle 110 USD'den daha düşük fiyat açıklamamalarını ve hatta Ağustos'tan itibaren daha yükseğe çıkmalarını söyledik.** " şeklindeki ifadelerinde geçen fiyat seviyelerinin Ağustos ve takip eden aylarda Kru/Mir fiyatları bakımından fiilen gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu durum tarafların yüksek fiyatlar konusunda bir ortak amacı paylaştıklarını ve fiilen de bir uzlaşma içinde olduklarını göstermektedir.
- 1950
- 1960 Taraflar, Güney Afrika menşeli kömürün üreticisi olmasa da Türkiye'ye satış yapan en büyük toptancısı konumundadır. Güney Afrika menşeli kömürün, Rusya menşeli kömürün en büyük rakibi ve alternatifi olduğu, Türkiye'deki parça kömür pazarının çok büyük bir kısmının Rusya ve Güney Afrika menşeli kömür satışından oluştuğu, Glencore International'ın da Türkiye'ye satış yapan en büyük Güney Afrika menşeli kömür satıcısı olduğu göz önüne alındığında Glencore İstanbul ve Minerkom'un, soruşturmanın diğer tarafları ile rakip olamayacağına yönelik savunması kabul edilebilir nitelikte değildir.

I.3.3. Krutrade AG'nin Savunması

- 1970 Krutrade tarafından gönderilen 1. yazılı savunmada;
- Soruşturma açıldığına ilişkin tebligatın şirketin Avusturya'daki ticari olmayan temsilciliğine yapıldığı, Rekabet Kurumu'nun ticari olmayan kurumlardan bilgi isteme yetkisinin olmadığı,
 - Krutrade'in kömür teslimatlarını FOB ve CIF bazda yaptığı, Türkiye topraklarında hiç bir satış yapmadığı, öte yandan Türkiye şirketlerine kömür satışı ile ilgili bütün satış anlaşmalarının Türkiye dışında yapıldığı,
- 1980
- Krutrade'in Mir Trade ile hiç bir ticari ilişkisinin olmadığı, Mir Trade'in kömürlerinin Çin, G.Afrika, Avusturalya, Polonya, Rusya menşeli ihracatçıların kömürleri ile aynı limana geldiği, Türkiye'deki ithalatçıların büyük bir bölümünün hem Krutrade'den hem de Mir Trade'den kömür aldıkları, bunun da anlaşma ve piyasa paylaşılması iddialarına aykırı olduğu,

- 1990
- Glencore AG'nin Krutrade'den kömür temin eden bir şirket olduğu, satıcı ile alıcı arasındaki görüşmelerin normal karşılanması gerektiği, Mir Trade ile sözleşme akdedilmediği için bu şirketle hiç bir görüşme yapılmadığı,
 - Hakkında soruşturma açılan şirketlerin kömür piyasasına hakim olmadığı, Türkiye'nin toplam 8.5 milyon ton olan ithal kömür talebinin 2.5 milyon tonunun Krutrade tarafından karşılandığı,
 - Piyasa araştırmalarının her satıcı şirket tarafından yapıldığı, bundan başka her yıl kömür piyasasında faaliyet gösteren teşebbüslerin katıldığı çok sayıda konferans düzenlendiği, bu konferanslarda kömür piyasasının sorunlarının görüşüldüğü, bunun ise ticari hayatın genel kurallarından biri olduğu
- 2000

ifade edilmiştir.

I.3.4. Krutrade AG'nin Savunmasının Değerlendirilmesi

2010

Soruşturma kararına ilişkin olarak Krutrade'e tebligat gerek Dışişleri Bakanlığı marifetiyle Avusturya'daki şirket merkezine, gerekse de İstanbul'daki mukim temsilciliğine yapılmıştır. Avusturya'daki şirket merkezine ilişkin bilgi Krutrade'in İstanbul'daki İrtibat Bürosu'nun 27.5.2004 tarihli yazısından alınmıştır.

2020

Krutrade'in, kömür teslimatlarını FOB ve CIF bazda yaptığı, Türkiye topraklarında hiç bir satış yapmadığı, öte yandan Türkiye şirketlerine kömür satışı ile ilgili bütün satış anlaşmalarının Türkiye dışında yapıldığı yönündeki görüşleri, 4054 sayılı Kanun'un kapsamı bakımından Rekabet Kurulu'nun konuyla ilgili soruşturma yetkisini ve yaptırım gücünü engelleyici nitelikte değildir. Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde "**Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.**" hükümlerine yer verilmektedir. Söz konusu maddenin gerekçesinde de "**Rekabet hukuku literatüründe "etki teorisi" olarak isimlendirilen sistem bu kanunda da benimsenmiştir. Başka bir ifadeyle, merkezleri Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında bulunan, fakat Türkiye'de faaliyet gösteren teşebbüsler de bu kanun kapsamında bulunmaktadır.**" denmektedir. Bu şekilde Kanun'da açıkça benimsenen etki teorisi ülkemizde ilk olarak, İskenderun Demir-Çelik A.Ş.'nin koklaşabilir taşkömürünün yurtdışından deniz yoluyla nakli için açmış olduğu ihaleye ilişkin Rekabet Kurulu'nun almış olduğu 15.12.1999 tarih ve 99-59/639-406 sayılı Karar ile de uygulama alanı bulmuş, yabancı menşeli teşebbüslerin faaliyetleri Kanun kapsamında değerlendirilmiştir.

2030

Türk rekabet hukukunun me hazını oluşturan Avrupa Birliği (AB) mevzuat ve uygulamalarında da "etki teorisi" açıkça benimsenmiş ve birçok davaya konu

2040 olmuştur. Bu davalardan en önemlisi “wood pulp (kağıt hamuru)” davasında¹, taraflar temel olarak, Avrupa Birliği’ne üye ülkelerde yavru şirketlerinin olmadığı ve AB mevzuatının kendilerine uygulanamayacağı gerekçeleriyle Avrupa Komisyonu’nun kararına itiraz etmiş ve konuyu Avrupa Adalet Divanı’na (ATAD) götürmüştür. ATAD’ın konuya ilişkin kararında şu hükümler dikkat çekmektedir:

2050 *“Kağıt hamuru tedarik kaynaklarının Topluluk dışında olması - Kanada, Birleşik Devletler, İsveç ve Finlandiya - ve bu nedenle pazarın küresel boyutlarının bulunması bir kenara. Bu yabancı ülkelerde mukim kağıt hamuru üreticilerinin Toplulukta mukim alıcılara doğrudan satış yapması ve bu müşterilerden gelen talepleri karşılama konusunda bir fiyat rekabetine girişmesi halinde, bu durum ortak pazarda rekabet ettikleri anlamına gelecektir.*

Bu tespitin bir sonucu olarak, bu üreticilerin Topluluk’taki müşterilerine uyguladıkları fiyatlar konusunda uzlaşmaları ve koordine edilen fiyatları uygulamaya koymaları, Antlaşmanın 85. maddesi anlamında ortak pazarda rekabetin sınırlandırılması amacını taşıyan ve bu yönde etki doğuran bir uyumun içinde olduklarını göstermektedir.

2060 *Buna göre, Komisyon, bu davadaki koşullar çerçevesinde, kayıtlı ofisleri Topluluk dışında bulunan teşebbüslere Antlaşmadaki rekabet kurallarını uygularken madde 85’in coğrafi kapsamı bakımından yanlış bir değerlendirme yapmamıştır.*

Başvuru sahipleri, rekabet kurallarının uygulanmasına ilişkin kararın, Topluluk dışında gerçekleştirilen eylemlerin yalnızca ortak pazardaki ekonomik etkileri üzerine inşa edilmiş olmasını dayanak göstererek uluslararası kamu hukukuna aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

2070 *Ortak pazarda rekabetin kısıtlanmasını doğuran bir anlaşma gibi madde 85’in ihlali anlamına gelen bir eylem iki unsur taşımaktadır; anlaşmanın ya da uyumlu eylemin oluşumu ve bunun uygulanması. Şayet rekabet kanunundaki yasaklamalar, anlaşma, uyumlu eylem ya da kararın ortaya konduğu yere bağlı olarak uygulanırsa, bu durum teşebbüslere yasaklamalardan kaçmak için kolay bir araç sağlamış olacaktır. Bu nedenle esaslı unsur (ihlalin) uygulamaya geçirildiği yerdir.*

2080 *Bu davada üreticiler fiyat anlaşmasını ortak pazarda uygulamaya koymuştur. Bu bakımdan teşebbüslerin Topluluktaki alıcılara sözleşme yapmak için Topluluk içinde yavru şirketlerinin, acentalarının ya da şubelerinin olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.*

Bu çerçevede Komisyon’un bu tür bir eyleme rekabet kurallarını uygulama egemenliği, evrensel olarak uluslararası kamu hukukunda açıkça benimsenmiş olan ülkesellik prensibi ile örtüşmektedir...”

¹ European Court Reports 1988 p.05193

I.3.5. Mir Trade AG'nin Savunması

Mir Trade'in yaptığı savunmada özetle;

- 2090
- Soruşturma Raporu'ndaki hiçbir belgenin Mir Trade ile diğer teşebbüsler arasında koordinasyon ve karşılıklı yazışma olduğunu göstermediği, aksine, Soruşturma Raporu'nda yer verilen birçok belgenin Mir Trade ile diğer teşebbüsler arasında bir işbirliğinin olmadığını gösterdiği,
 - Hiçbir delil olmaksızın, Mir Trade'in diğer teşebbüsler ile bir anlaşma içinde olduğunu ve böylece 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğini iddia etmenin mümkün olmadığı,
- 2100
- İlgili ürün pazarının yapısı, Mir Trade'in durumu ve diğer teşebbüsler ile ilişkisi nedeniyle rekabeti ihlal eder bir anlaşma içinde olmasının hiçbir ekonomik mantığının olmadığı,
 - Soruşturma Raporu kapsamında delil olarak gösterilen 45 belgenin hepsinin soruşturma kapsamındaki diğer iki teşebbüsün aralarındaki yazışmalardan ve bu teşebbüslerin iç yazışmalarından ibaret olduğu, söz konusu 45 adet belgenin hiçbirinin Mir Trade'in ofisinde yapılan yerinde incelemede alınmadığı, Mir Trade ile diğer iki teşebbüs arasında soruşturma konusu ile ilgili olabilecek tek bir yazışmanın dahi bulunmadığı,
- 2110
- Soruşturma Raporu'ndaki 45 adet belgeden 10'u içinde Mir Trade'in adının gıyaben geçtiği, bu belgelerin tek tek incelendiğinde Mir Trade'in herhangi bir iletişim, anlaşma ve koordinasyon içinde olmadığını gösterdiği, tam aksine söz konusu belgelerin bir kısmında Mir Trade'in anlaşma içinde olmadığını gösteren delillerin bulunduğu,
 - Mir Trade'in Soruşturma Raporu'nda sözü edilen toplantıların hiçbirine katılmadığı, bu toplantıların hiçbirinden bilgisinin dahi bulunmadığı,
- 2120
- Belge 45'te sözü edilen "Denetleme Komisyonu"nun, yazıyı yazanın tanımlaması olduğu, böyle bir komisyonun bulunmadığı, belgede ifade edilen kontrollerin amacının kaliteli kömürler ile kalitesiz kömürlerin karıştırılmasını engellemek olduğu, böylece kaliteli kömürlerin imajının ve tüketicinin korunmaya çalışıldığı, ayrıca bahsedilen kontrollerin her bir firma tarafından ayrı ayrı yapıldığı, birlikte yapılmadığı,
 - Soruşturma Raporu'nda delil olarak gösterilen belgelerde Mir Trade'in sadece adının geçmesinin bir anlaşmanın tarafı olduğunu göstermeyeceği, herhangi bir belgede Mir Trade'in bir anlaşmaya rıza ve uyum gösterdiğine ve iradesinin diğer teşebbüsler ile uyuştuğuna dair hiçbir işaretin ve delilin bulunmadığı,
- 2130
- Soruşturma çerçevesinde ilgili ürün pazarı olarak kabul edilen parça kömür pazarının oligopolistik bir yapıdan ziyade rekabetçi bir yapı sergilediği, Mir Trade'in böyle bir pazarda fiyatları yükseltme amaçlı herhangi bir anlaşmaya taraf olmasının hiçbir ekonomik mantığının bulunmadığı, çünkü

son iki yılda pazarda satışlarını on misli artıran ucuz Çin kömürü ile fiyatları artırarak rekabet etmenin ticari olarak mümkün olmadığı, son iki yılda parça kömür pazarında gerçekleşen fiyat artışlarının Soruşturma Raporu'nda da belirtildiği gibi aşırı maliyet ve talep artışından kaynaklandığı,

2140

- Bahsi geçen anlaşmanın amaçlarından birinin de Çin kömürü ithalatının engellenmesi olduğunun Soruşturma Raporu'nda belirtildiği, ancak Mir Trade'in böyle bir anlaşmaya taraf olmasının mümkün olmadığı, çünkü %49 ortağı olduğu ve Türkiye'deki satışlarının yaklaşık yarısını gerçekleştiren Torbapak şirketinin de Çin kömürü ithalatı yapan bir şirket olduğu,

2150

- Mir Trade'in soruşturma kapsamındaki diğer iki teşebbüs ile işbirliğine girme niyeti bulunmuş olsa, öncelikle Krutrade ile bu teşebbüsün sahibi olduğu Tuapse Limanı'nı kullanma üzerine bir işbirliğine gideceği, çünkü bu limanı kullanabilmesi durumunda Mir Trade'in ton başına 6 Amerikan Doları tasarruf sağlayabileceği

ifade edilmektedir.

I.3.6. Mir Trade'in Savunmasının Değerlendirilmesi

2160

Mir Trade'in savunmaları da dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda, Mir Trade'in soruşturma kapsamındaki diğer teşebbüsler ile birlikte rekabeti sınırlayıcı bir işbirliği içinde olduğuna dair dosya mevcudunda açık kanıtların bulunmadığı anlaşılmıştır.

I.4. Değerlendirme

2170

Yürütülen soruşturma ithal parça ve toz kömür piyasasında yer alan teşebbüslere yönelik olarak açılmıştır. Soruşturma sürecinde hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin ithal toz kömür pazarında 4054 sayılı Kanunu ihlal ettiklerine yönelik önemli bir bulguya rastlanmamıştır. Bu nedenle, değerlendirme ithal parça kömür pazarı ile sınırlandırılmıştır.

I.4.1. Pazara İlişkin Değerlendirme

I.4.1.1. Parça Kömür Pazarı Hakkında Genel Bilgiler

2180

Ülkemizde yerli kömürlerin uçucu ve kül oranının yüksek olması, kalori değerinin düşük olması nedeniyle ithal kömür yaygın olarak kullanılmaktadır. 1986 yılına kadar Türkiye'ye yapılan kömür ithalatı yok denecek kadar azdır. Bu yıldan itibaren ilk olarak Ankara'da kullanılmaya başlayan ithal kömür sonraları diğer illerde de yaygınlaşmıştır.

Ülkemize ithal edilecek kömürlerin nitelikleri T.C. Çevre Bakanlığı tarafından belirlenmekte, bu nitelikleri taşımayan kömürlerin ülkeye girişine izin verilmemektedir. 1986 yılında T.C. Çevre Bakanlığı'nın ithal kömür için belirlediği kalite değerlerinde 2003 yılına kadar değişiklik yapılmamıştır. T.C.

Çevre Bakanlığı'nın 1986 yılında parça kömür için belirlediği kalite değerlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Kalite Değerleri	Çevre Bakanlığı Limitleri
Kükürt (kuru bazda)	%1 max.
Alt Isıl Değer (orijinalde)	6.000 Kcal/K . min.
Uçucu Madde (kuru bazda)	%12-22
Toplam Nem (orijinalde)	%10 max.
Ebat	10 mm. min.

2190 Yukarıda yer verilen kalite değerlerini sağlayan kömürler ağırlıklı olarak eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve Güney Afrika'da bulunmaktadır. İthalatın başladığı ilk yıllarda eski SSCB ile ticaretin önünde çeşitli engeller bulunması nedeniyle ağırlıklı olarak G. Afrika menşeli parça kömürler ithal edilmiştir. Aslında Çin, Endonezya ve Avustralya zengin kömür yataklarına sahip olmasına rağmen buralardan çıkarılan kömürlerin uçucu madde oranının %22'yi aşması nedeniyle bunlardan kömür ithalatı olanaklı olmamıştır.

2200 1994 yılına kadar özel teşebbüslere parça kömür ithal etme izni verilmemiş, bu hizmet belediyeler ve diğer kamu kurumları tarafından yürütülmüştür. 1994 yılında özel teşebbüslere de ithalat izni verilmesi ve tüketimin de artması ile bu piyasaya yeni ithalatçı teşebbüsler girmiştir.

SSCB'nin dağılmasından sonra Rus menşeli parça kömür ithalatında artış olmuştur. Hatta, G.Afrika kömürlerine göre daha kaliteli olması nedeniyle Rus menşeli parça kömür tüketici tarafından aranır hale gelmiştir.

2210 Bu noktada ihracatçı teşebbüslere değinilmesi yerinde olacaktır. Dünya kömür pazarı üretici ve aracılardan (trader) oluşmaktadır. Bazı üreticiler ürettikleri kömürü doğrudan ithalatçılara satarken, bazıları da aracı konumundaki teşebbüslere satmaktadır. Aracılar ise uygun koşullarda aldıkları kömürleri ithalatçı teşebbüslere pazarlamaktadır. Burada şunu belirtmek gerekmektedir ki, dünya kömür piyasasındaki işlemler toz kömür üzerinden yapılmakta olup parça kömür Türkiye'nin içinde bulunduğu az sayıdaki bölgeye satılmaktadır. Bu nedenle üretici veya aracılardan büyük kısmı toz kömür ticareti ile uğraşmaktadır.

2220 Çevre Bakanlığı'nın ithal kömür spektlerinde değişiklik yaptığı Eylül 2003 ayına kadar parça kömür piyasasında yalnızca Rus ve G.Afrika menşeli kömürler satılmıştır.

Rus menşeli kömür ihraç eden şirketlerden en büyükleri üretici konumunda olan Mir Trade ve Krutrade'dir. Bunun dışında aracı konumunda olan Glencore AG, Eagle Energy, Dial Management, Coal Trading Co, Femex Coal Trading Co, Dynacarbon Corporation, ve Unicoal'ın da belirli miktarlarda parça kömür satışı bulunmaktadır.

Ülkemize gelen G.Afrika menşeli kömürlere bakıldığında, bunların büyük bir kısmının üretici-trader konumunda olan Glencore AG tarafından ihraç edildiği

2230 görülmektedir. Bu teşebbüsün bağlı şirketleri, 1994 yılından bu yana Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kömür satışı yapan bağlı şirketi Minerkom A.Ş. Belko'ya kömür sağlamaktadır. Öte yandan, Flame Trading S.A. ve Sumo Colliery SA'nın da ülkemize belirli miktarda G. Afrika menşeli kömür satmaktadır.

Yıllar itibarıyla parça kömürün ithalat miktarlarına aşağıda yer verilmiştir.

Yıl	Miktar (Ton)
2000	2.872.000
2001	3.798.000
2002	6.454.000
2003	7.947.000
2004	7.840.222

2240 Yukarıda da belirtildiği gibi, ithal parça kömür spektlerinin değiştirildiği Eylül 2003 ayına kadar sadece Rus ve G.Afrika menşeli kömürler ithal edilmiş olup, bunun miktarın büyük çoğunluğu Krutrade, Mir Trade ve Glencore AG tarafından sağlanmıştır. 2004 yılından itibaren önemli ölçüde Çin menşeli kömür ithalatı yapılmıştır. 2004 yılı ithalatının ülkelere göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Menşe	Miktar (ton)
Rusya	5.097.082
G. Afrika	1.193.711
Çin	1.408.840
Diğer	140.589
TOPLAM	7.840.222

I.4.1.2. Soruşturmaya Taraf Olan Teşebbüslerin Pazardaki Konumları

2250 İthal parça kömür kullanımının başladığı 1986 yılından 2000 yılına kadar piyasa Türkiye parça kömür piyasası çok yavaş büyümüştür. Bu döneme kadar ithal kömür satışı ağırlıklı olarak belediyeler tarafından gerçekleştirilirken Glencore AG piyasada bilinen en büyük sağlayıcı konumunda bulunmuştur. Bu döneme kadar büyük ölçüde G.Afrika menşeli kömür ithalatı yapılmıştır.

2260 2000 yılına kadar Rusya menşeli kömür ithalatı sınırlı kalmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri, eski SSCB ile ticaretin sınırlı olması, SSCB'nin dağılmasından sonra da devletin maden ocaklarını piyasa ekonomisi kurallarına göre verimli bir şekilde işletmemesi olmuştur. SSCB'nin dağılmasından sonra Rusya maden ocaklarını 1990'lı yılların sonunda özelleştirmiştir. Yapılan bu özelleştirmeler neticesinde madenleri devralan özel teşebbüsler ürettikleri kömürlere yeni pazarlar aramaya başlamışlardır. Bu teşebbüslerden en önemlileri arasında Mir Trade ve Krutrade yer almaktadır. Bu iki şirket Türkiye pazarlarına girebilmek amacıyla Türk şahıs veya şirketlerle ortak şirketler kurmuşlardır. Mir Trade, bir Türk ortakla Torbapak A.Ş. isimli, kömür dağıtım alanında faaliyet gösteren bir ortak girişim kurarak 2000 yılında Türkiye'ye liman teslimi kömür satışına başlamıştır. Krutrade ise

2000 yılından itibaren de Yılyak A.Ş. ile ortak olduğu Krufil Coal Trading Ltd.'ye kömür teslimatına başlamıştır.

- 2270 Yoğun olarak 2000 yılında Türkiye'ye yönelik çalışmalara başlayan Rus firmaları yeni bir pazar bulma ve yaratmada başarılı olmuşlardır. Öyle ki; 1999 yılında Türkiye yaklaşık 80.000 ton Rus menşeli kömür ithal ederken bu rakam 2004 yılında 5.000.000 ton'a ulaşmıştır. Bu arada, 2000 yılında G. Afrika menşeli kömürle birlikte toplam 2.800.000 ton civarında olan parça kömür ithalatı da 2004 yılında 7.800.000 ton'a ulaşmıştır.

Glencore AG

- 2280 Glencore AG'nin Türkiye piyasasına doğrudan veya Minerkom A.Ş. üzerinden satışa sunduğu kömür miktarına aşağıda yer verilmiştir.

Yıl	Miktar (ton)
2000	(....)
2001	(....)
2002	(....)
2003	(....)
2004	(....)

G.Afrika menşeli parça kömür bakımından, Glencore AG ile en yakın rakiplerinin satış miktarlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Firma İsmi	Miktar (ton)	
	2003	2004
Glencore AG	(....)	(....)
Sumo Colliery	(....)	(....)
Flame Trading	(....)	(....)

Glencore AG, gerek üretici konumunda piyasada uzun süredir faaliyet gösteriyor olması gerekse ticaret hacmi yönünden, özellikle G.Afrika menşeli kömür bakımından Türkiye piyasasında önemli bir pazar gücüne sahiptir.

- 2290 **Mir Trade AG - Krutrade AG**

Hakkında soruşturma yürütülen şirketlerden Mir Trade'in Türkiye pazarına doğrudan veya dolaylı satış miktarları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Yıl	Miktar
2000	(....)
2001	(....)
2002	(....)
2003	(....)
2004	(....)

- 2300 Krutrade'in ise 2003 yılında kadar doğrudan satışı bulunmamaktadır. Yapılan incelemeler sonucu, Yılyak Yakıt Pazarlama Tic. A.Ş.'nin ABD'de mukim şirketi Fiesta Investment Ltd. aracılığı ile Krutrade ile bir ortak girişim kurduğu, Krutrade kömürünün önemli bir bölümünün özellikle 2000-2002 yılları arasında Krufil Coal Trading Ltd. unvanlı bu ortak girişime ve Fiesta Investment Ltd.'ye satıldığı, ancak Yılyak A.Ş. ile Krutrade AG arasında çeşitli

konularda ortaya çıkan anlaşmazlıklar nedeniyle ortaklığın fiilen 2003 yılı sonunda bittiği tespit edilmiştir. Bu ortaklığın bitmesinden sonra Krutrade Türkiye'ye doğrudan satış yapmaya başlamıştır.

Krutrade'in Türkiye pazarına satış miktarlarına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Yıl	Miktar (ton)
2003	(....)
2004	(....)

2310

Krutrade ile Mir Trade Rus menşeli kömür talebinin büyük bölümünü karşılamaktadırlar. Aşağıdaki tabloda bu iki şirket ile en yakın rakiplerinin yaklaşık Rus menşeli kömür satış rakamlarına yer verilmiştir.

Firma İsmi	Miktar (ton)	
	2003	2004
Mir Trade AG	(....)	(....)
Krutrade AG	(....)	(....)
Eagle Energy AG	(....)	(....)
Allards Int. Inc.	(....)	(....)

Gerek Mir Trade gerekse Krutrade hem üretici konumunda olmaları hem de ticaret hacminin büyük bir bölümünü ellerinde tutmaları nedeni ile her biri büyük bir pazar gücüne sahiptir.

2320

Mir Trade ve Krutrade'in rakiplerinin, sayıca çok olsa da, nispeten düşük miktarda satış yapan trader'lardan oluşması bu iki teşebbüse sadece Rus menşeli değil, tüm parça kömür piyasasında fiyat belirleyebilme gücü kazandırmaktadır. Nitekim, önaraştırma ve soruşturma döneminde Raportörlerce görüşülen ithalatçı teşebbüslerin yetkilileri, kış sezonu öncesinde tüm ihracatçı ve ithalatçı teşebbüslerin Mir Trade ve Krutrade AG'nin gelecek sezona ait miktar ve fiyatlarını açıklamalarını beklediklerini, bu iki teşebbüsün açıkladıkları fiyatlardan sonra piyasadaki diğer oyuncuların kendilerine ilişkin ticari kararlarını oluşturdukları ifade etmişlerdir.

1.4.1.3 Fiyatlar

2330

Kömür, temel olarak sanayi tesislerinde teshin amaçlı kullanılan bir enerji kaynağıdır. Bu nedenle dünya kömürün piyasalarındaki işlemler ve fiyatlandırmalar toz kömür üzerinden yapılmaktadır. Kömürü parça halinde ısınma amaçlı olarak kullanımı ise aralarında Türkiye'nin de bulunduğu çok az sayıda ülkede yapılmaktadır. Talep ve arzın büyük bölümünün toz kömür yönelik olması, parça kömür ticaretinin nispeten yok denecek kadar az olması nedeniyle, parça kömüre ilişkin dünya ölçeğinde bir fiyatlandırma mekanizması bulunmamaktadır. Bu nedenle parça kömüre ilişkin uluslararası bir fiyat seviyesinden bahsetmek olanaklı değildir.

2340

Üretilmesi, taşınması, yüklenmesi aşamalarında daha çok işçilik, taşıma ve yükleme gideri gerektirdiğinden parça kömürün fiyatı toz kömüre göre yüksektir. Ancak, boyutlarından başka bir farkları bulunmayan parça ve toz kömürün dünya piyasasındaki fiyatlarının değişimleri aynı yöndedir. Nitekim

önaraştırma ve soruşturma döneminde görüşülen üretici şirketlerin yetkilileri parça kömürün fiyatının temel olarak uluslararası piyasalarda oluşan toz kömür fiyatına göre oluştuğunu, ekstra maliyetler nedeni ile parça kömür fiyatının her zaman toz kömür fiyatının üzerinde olduğunu, aradaki fiyat farkının ekstra maliyetleri karşılamaması durumunda üreticilerin parça kömür yerine toz kömür üretmeyi tercih etmek gibi bir seçeneklerinin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan incelemeler ve görüşmelerde parça kömürün maliyetinin toz kömüre göre yaklaşık 10 ABD Doları/ton daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

2350

Türkiye parça kömür pazarında oluşan ithalat fiyatlarına Kurum bünyesinde hazırlanan önceki raporlarda yer verilmiştir. Rekabet Kurulu'nun Belko hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili 6.4.2001 tarih ve 01-17/150-39 sayılı nihai Kararında parça kömürün geçmiş dönemlerdeki ithalat fiyatlarına şu şekilde yer verilmiştir: "1995 yılına kadar ithal kömürün Türkiye limanlarındaki 360 gün vadeli satış fiyatları CIF bazında 47.90-55.00 ABD Doları/ton'dur. 1997 yılından itibaren ithal parça kömürün Türkiye limanlarındaki fiyatı CIF bazında ortalama 42-48 ABD Doları/Ton arasında oluşmuştur."

2360

2003 yılında parça kömür piyasasına ilişkin şikayetlerin incelenmesi nedeniyle açılan önaraştırma sonucu hazırlanan 4.9.2003 tarih ve 2003-1-85/ÖA-03-HU sayılı Rapor'da ise; "İthalatçıların alım fiyatları incelendiğinde kömürün Ekim 2002 ayına kadar en yüksek 55 \$/ton fiyattan alınırken bu aydan sonra ithalat fiyatlarının yükselmeye başladığı ve 80 \$'lar seviyesine ulaştığı görülmektedir. Bu veriler ışığında, kömürün ithalat fiyatının son 10 ay içerisinde 30 \$/ton civarında yükseldiği anlaşılmaktadır. Belko kararında yer verilen 2000 yılına ilişkin ithalat fiyatlarına bakıldığında ise üç yıllık dönemde ithalat fiyatlarının 40 \$/ton arttığı, bunun yanı sıra vadenin 360 günden peşin alıma dönüştüğü görülmektedir." şeklinde ifadeler yer almaktadır. Parça kömür fiyatlarının 2000 yılından itibaren seyrine aşağıda yer verilmiştir.

2370

Hakkında soruşturma açılan Krutrade ve Mir Trade Türkiye'ye Rus menşeli kömür satmaktadır. Minerkom A.Ş. ile Glencore İstanbul'un ana şirketi Glencore AG ise G.Afrika'daki kendi ocaklarından çıkardığı kömür ile Rus üreticilerden aldığı kömürü Türkiye piyasalarında satışa sunmaktadır. Pazarda fiyat belirleyici konumda olmaları nedeniyle söz konusu şirketlerin ortalama kömür satış fiyatlarına üç aylık dönemler halinde aşağıda yer verilmiştir².

2380

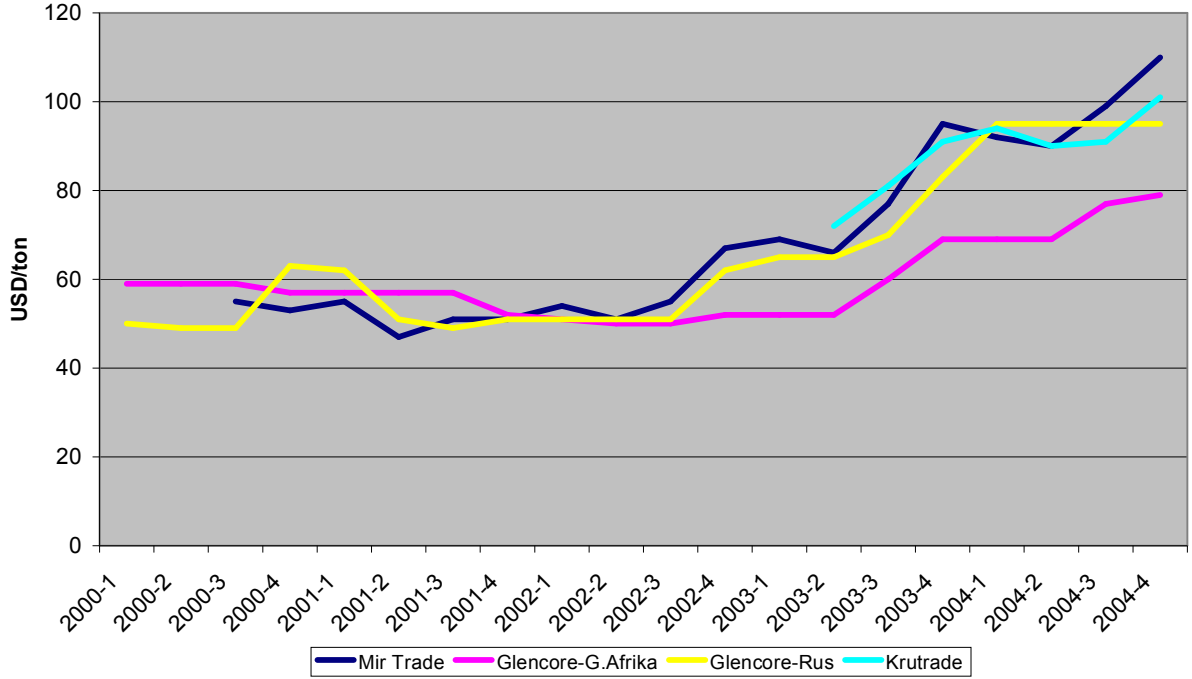
² Ortalama fiyatlar dönemde içinde satılan her bir parti malın ortalama fiyatı dikkate alınarak hesaplanmış, ağırlıklı ortalama olarak hesaplanmamıştır.

CIF, ABD Doları/ton

Dönem	Mir Trade	Glencore-G.Afrika Menşeli	Glencore-Rus Menşeli ³	Kru Trade
2000-1	(...)	(...)	(...)	(...)
2000-2	(...)	(...)	(...)	(...)
2000-3	(...)	(...)	(...)	(...)
2000-4	(...)	(...)	(...)	(...)
2001-1	(...)	(...)	(...)	(...)
2001-2	(...)	(...)	(...)	(...)
2001-3	(...)	(...)	(...)	(...)
2001-4	(...)	(...)	(...)	(...)
2002-1	(...)	(...)	(...)	(...)
2002-2	(...)	(...)	(...)	(...)
2002-3	(...)	(...)	(...)	(...)
2002-4	(...)	(...)	(...)	(...)
2003-1	(...)	(...)	(...)	(...)
2003-2	(...)	(...)	(...)	(...)
2003-3	(...)	(...)	(...)	(...)
2003-4	(...)	(...)	(...)	(...)
2004-1	(...)	(...)	(...)	(...)
2004-2	(...)	(...)	(...)	(...)
2004-3	(...)	(...)	(...)	(...)
2004-4	(...)	(...)	(...)	(...)

GRAFİK - 1

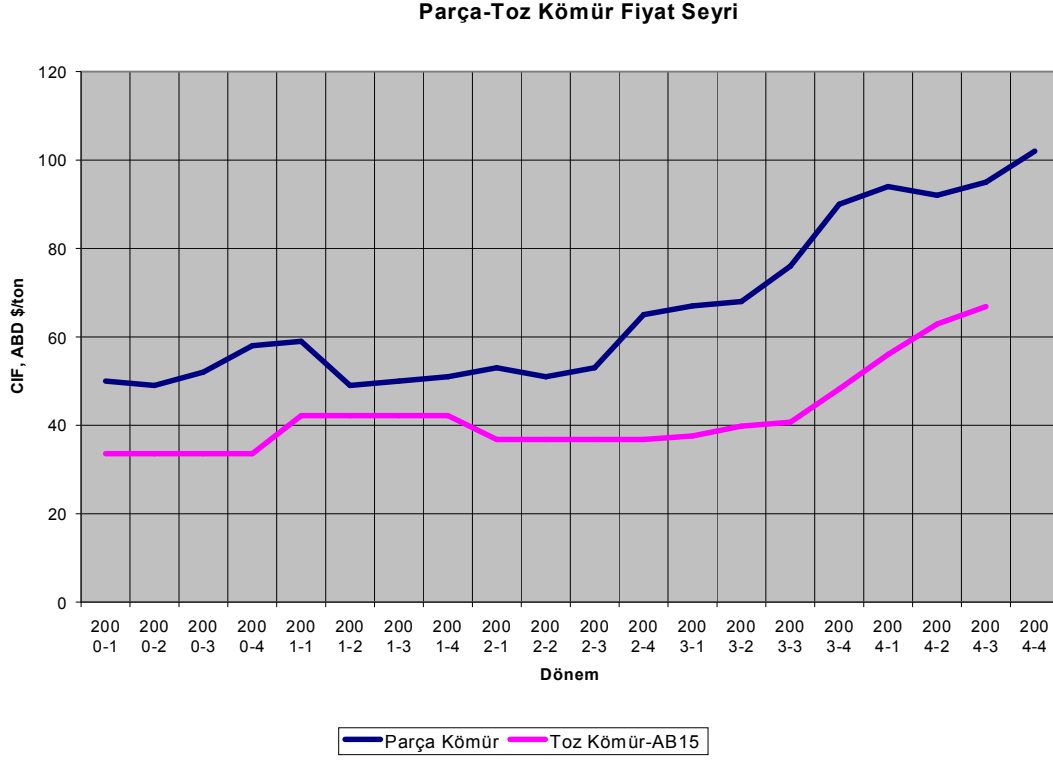
Kömür Fiyatları, CIF

³ Glencore AG'nin 2002 yılının 1. Ve 2. Yılına ilişkin Rus menşeli kömür satış fiyatlarına ulaşamamış olup, bu dönemler için bir önceki dönemdeki fiyatlar veri alınmıştır.

toz kömürün⁴ (Cif bazda) ortalama ithalat fiyatlarının⁵ zaman içinde seyrine yer verilmiştir.

GRAFİK - 2

Bu tablodan da görüldüğü gibi, dünya toz kömür piyasalarındaki fiyatlar gerek önemli bir enerji kaynağı olan ham petrolün fiyatının yükselmesinden gerekse Çin'in toz kömüre olan talebinin artması nedeni ile artmıştır. Öte yandan ham petrol fiyatlarının artması kömürün navlun maliyetlerini de artırmıştır.

2003 yılının ortasından itibaren ortaya çıkan bu gelişmeler sonucunda Türkiye gibi ithalatçı ülkelerin gerek toz kömür gerekse parça kömür için ödedikleri tutarlar yükselmiştir. Ancak, 2 no'lu grafiğe bakıldığında, 2002 yılının kış sezonundan itibaren parça kömür fiyatlarının toz kömür fiyatlarına oranla daha büyük bir yükseliş kaydettiği görülmektedir. Şöyle ki; toz kömür – parça kömür fiyat farkı 2000 yılından bu yıla kadar ortalama 16 \$/ton olurken 2003 ve 2004 yılları arasında bu fark ortalama 34 \$/ton civarında seyretmiştir. Bu çerçevede, özellikle 2003 yılından itibaren toz kömür ve parça kömür fiyatları arasındaki paralelliğin kaybolduğu, Krutrade, Mir Trade ve Glencore AG'nin Rus menşeli parça kömürü maliyet farkını yansıtacak bir düzeyin üzerinde satmaya başladıkları görülmektedir.

Bu dönemde adı geçen teşebbüsler dışında kalan teşebbüslerin de satış fiyatları artmıştır. Burada Mir Trade, Krutrade ve Glencore AG'nin fiyatları

⁴ Steam coal, minimum 6.000 Kcal, maksimum %1 kükürtlü. 2000,2001, 2002 yılları için yıllık ortalamalar alınmıştır.

⁵ Energy prices & taxes, 1 st quarter 2005, s.29

2440 üzerinde önemle durulmasının nedeni, bu teşebbüslerin pazarın büyük bölümünü kontrol ediyor olmaları ve piyasa fiyatını belirleyebilme gücüne sahip olmalarıdır. Söz konusu teşebbüsler dışında kalan küçük teşebbüslerin de gerek dünya piyasalarında meydana gelen gelişmeler neticesinde kömür fiyatlarının ve maliyetlerin yükselmesi gerekse iç piyasadaki fiyatların yükselmesi sonucu kendi fiyatlarını ortaya çıkan yeni fiyat seviyesine ayarladıkları görülmektedir.

I.4.2. Elde Edilen Belgelerin Değerlendirilmesi

2450 Önceki bölümlerde yer verilen bilgi ve belgelerden, merkezleri yurt dışında bulunan ve Türkiye'ye kömür ihraç eden bazı teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek eylemler içinde olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu eylemlere yönelik bulguları aşağıdaki başlıklar halinde ele almak mümkündür.

Belge 1'de yer alan bilgiler, Türkiye'ye kömür ihraç eden teşebbüslerin Türkiye'yi limanlar bazında Karadeniz, Marmara, Gemlik, İzmir ve İskenderun şeklinde coğrafi bölgelere ayırdıklarını ve bu bölgelerde hangi teşebbüs ya da teşebbüslerin ne kadar miktarda parça kömür satışı yapacaklarını belirlediklerini göstermektedir. Yine aynı belgede hangi ihracatçının hangi ithalatçıya ne kadar satış yapacağı da belirlenmiştir.

2460 Söz konusu belgedeki anlaşmanın uygulanıp uygulanmadığı ya da ne ölçüde uygulandığı tespit edilememekle birlikte, bu belge pazarda rekabeti sınırlandırmaya yönelik bir niyetin varlığını ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir. Nitekim, dosya mevcudu diğer bilgi ve belgeler, Krutrade AG, ve Glencore AG'nin bağlı şirketleri Glencore İstanbul ve Minerkom'un pazarda rekabeti sınırlandırıcı bir işbirliği içinde olduğuna, kömür ticaretinin önemli parametreleri üzerinde teşebbüsler arasında sürekli bir bilgi paylaşımına işaret etmektedir. Bu belgelerden, söz konusu teşebbüslerin, başta Yıldırım olmak üzere, Atakaş, Tayyip, Torbapak, Odak ve Minerkom gibi büyük ithalatçıları denetim altında tutarak, zaman zaman bir kısmı ile bir işbirliği içinde parça kömür pazarını kontrol etmeye çalıştıkları görülmektedir (Belge 1,2, 5, 20, 22, 24, 27, 28, 29, 31).

2480 Rekabet baskısının ortadan kaldırılmasına ve ticaret hacminin kontrol edilmesine yönelik işbirliğinin, Krutrade ile Glencore AG arasında mal alış-verişi ile pekiştirildiği anlaşılmaktadır (Belge 7, 8, 9, 10, 13, 24). Glencore AG'nin bağlı şirketi Minerkom A.Ş.'nin Krutrade'den mal alması hususu da, basit bir ticari alışverişin ötesine geçen ve Türkiye'ye giren Krutrade kömürünün kontrolünü sağlamaya hizmet eden bir boyut kazanmaktadır. Nitekim Belge 2'den Krutrade AG yetkilisi Oleg'in 2003 yılında başlamak üzere Minerkom A.Ş.'ye mal vermeye hazır olduğu belirtilmekte, Krutrade'in Minerkom A.Ş.'den stok sahalarını kontrol etmesine izin vermesini ve düzenli mal çekişi talep ettiği görülmektedir. Söz konusu belgede bu talepleri aktaran Glencore İstanbul-Minerkom A.Ş.yetkilisi Selçuk Çetin'e Glencore yetkilisi Daniel Grunbaum'un gönderdiği 1.1.2003 tarihli mesajda yer alan "*Problem değil...Ona göstermek için müşterilerin ayrıntılı listesi de var, onunla rekabet ediyor olmayacağız.*" şeklindeki ifadeleri de müşteri paylaşımını ve Krutrade kömürünün dağıtımının kontrol şeklini ortaya koyar niteliktedir. Belge 7'de,

2490 Glencore yetkilisi Tor Peterson'un Krutrade yetkililerine gönderdiği 22.9.2003 tarihli mesajda yer alan; Karadeniz'de Krutrade'in Eagle Energy'ye mal verdiği duydukları, eğer bu doğrudur bu malın niçin Glencore'a değilde Eagle Energy'ye verildiğini anlayamadıkları, söz konusu malın Eagle Energy yerine Glencore'a verilmesi halinde bundan mutluluk duyacakları, Glencore'ın alıcı konumda olmasının ortak amaçların desteklenmesi bakımından önemli olduğu şeklindeki ifadeleri de Glencore AG-Krutrade arasındaki kömür alışverişinin bir ticari işlemin ötesine geçtiğine işaret etmektedir. Belge 12'de, Krutrade yetkilisi Kirill Lyubopytov tarafından Glencore AG yetkilisi Daniel Grumbaum'a gönderilen 20.01.2004 tarihli mesajda yer alan "*Glencore Krutrade'den aldığı kömürü gerçekten başka firmalara satıyor mu? Bunu sormak zorundayız çünkü böyle bir durumda kendi aramızda gereksiz bir rekabet yaratmış olacağız ki bu yalnızca Türkiye pazarında değil diğer pazarlarda da her zaman kaçınmaya çalıştığımız bir durumdur.*" şeklindeki ifadeleri de bu ilişkinin stratejik boyutunu ortaya koymaktadır. Glencore İstanbul - Minerkom A.Ş.yetkilisi Selçuk Çetin'in Glencore yetkilisi Tor Peterson'a gönderdiği mesajda (Belge 16) Krutrade'le iş yapamayan küçük ithalatçılardan her gün talep gelmesine rağmen Krutrade'den alınan malların diğer ithalatçılara satılmasına izin verilmemesinin sorun yarattığını, Krutrade yetkilisi Kirill'in bu durumu yakından izlediğini ifade etmekte; Krutrade'le bu konunun görüşülüp küçük ithalatçılara satış yapmak için izin alma şansının olup olmadığını sormaktadır. Bu belge de Krutrade kömürünün pazardaki dolaşımının nasıl kısıtlandığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

2500 Dosya mevcudundan, Krutrade AG ve Glencore AG yetkililerinin sıklıkla bir araya geldikleri, görüştükları ve ticari kararlar almaya yönelik karşılıklı bilgi alışverişi içinde buldukları anlaşılmaktadır (Belge 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 18, 19, 20, 23, 25, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41).

2520 Dosya kapsamındaki çok sayıdaki belge de, anılan teşebbüslerin birbirleriyle rekabet etmemeyi ve işbirliği içinde pazarı kontrol etmeyi amaçladıklarına işaret etmektedir (Belge 2, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 20, 21, 23, 25, 39, 41). Söz konusu tüm bu bulgulardan, bu iki teşebbüsün, pazardaki kömür ticaret hacmini kontrol ederek fiyatları belirli bir seviyede tutmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Belge 17'de, Glencore AG yetkilisi Tor Peterson'un Krutrade AG yetkililerine, Çevre Bakanlığı'nın ithal kömürde spesifikasyonları yükselttiğini, bu durumun Krutrade ve Mir Trade'in lehine olduğunu ve sezon başlamadan dahi fiyatları en az 10 USD artırabilmeleri için yeterli koşulların oluştuğunu ifade ettiği; ayrıca Rus kömürleri için olumlu gözükken bu durumu konferansta Çin'lilerle ele almalarını teklif ettiği görülmektedir.

2530 Fiyatların ve dolayısıyla kar marjlarının yüksek seviyelerde tutulmasına yönelik bu stratejik işbirliği, temelde piyasadaki aktörlerin ve ticaret hacminin kontrol altında tutulmasına dayanmaktadır. Pazar araştırmaları, limanlara ve gümrüklere gelen sevkiyatların takibi (Belge 5, 6, 7, 8, 10, 22, 28, 30, 40), İthalatçı depolarının denetimi, rakiplerin maden sahalarının, stoklarının, sevkiyatlarının ve gemi rotalarının izlenmesi (Belge 2, 5, 12, 28, 29, 31, 32, 45) bu stratejinin önemli araçları olarak ortaya çıkmaktadır.

2540 Dosya mevcudundan, anılan teşebbüslerin özellikle Çin pazarından gelen rekabet baskısı üzerinde hassasiyetle durdukları anlaşılmaktadır. Eylül 2003 itibarıyla T.C. Çevre Bakanlığı'nın ithaline izin verilen parça kömürlerde uçuculuk oranını %30'a çıkarması, bu nedenle Rus kömürüne göre kalitesi daha düşük nitelikteki Çin kömürünün Türkiye pazarına girmeye başlaması, söz konusu teşebbüsler bakımından önemli bir tehdit olarak algılanmıştır. Dosya kapsamındaki belgelerden de görüleceği üzere, Çin kömürü sevkiyatları yakından takibe alınmış, Çin kömürü ithal eden toptancılar baskı altına alınmış ve Rus kömürü verilmemesi tehdidiyle karşı karşıya bırakılmış (Belge 1, 6, 15, 16, 20, 28, 29, 31, 45); hatta zaman zaman Çin ihracatçıları ile işbirliği yolu aranmıştır (Belge 29). Özellikle Krutrade AG ile işbirliği içinde hareket ettiği anlaşılan ve en büyük ithalatçı konumundaki Yıldırım kardeşlerin, son dönemlerde Çin kömürüne yönelmesi, Krutrade AG ile Yıldırım'ın arasının açılmasına ve yüksek fiyat stratejisinin bu teşebbüsler bakımından tehlikeye girmesine neden olabilecek bir gelişme olarak ortaya çıkmıştır (Belge 29).

2560 Özellikle Krutrade'in, Çin mallarından gelebilecek rekabet baskısını tamamen bertaraf edebilmek için, İstanbul'daki irtibat bürosu vasıtasıyla, T.C. Çevre Bakanlığı'nın standartlara ilişkin düzenlemesini yakından takip ettiği, "çevre güvenliğine ve standartlara" aykırı olduğu iddia edilen kömürlerin Türkiye'ye girmesini engellemeye yönelik çeşitli stratejiler geliştirdiği ve Bakanlık nezdinde lobi faaliyetlerine giriştiği görülmektedir (Belge 28, 44). Mevcut belgelerden, lobi faaliyetlerinin yalnızca resmi makamlarla sınırlı kalmadığı; akademisyenlerin makale ve raporları, yerel TV ve gazete haberleri ile kamuoyunda da, Rus kömürü dışındaki kömürlerin çevre ve insan sağlığını tehdit ettiği görüşü doğrultusunda etki altına alınmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır (Belge 42). Glencore AG'nin de Hükümetin ve Bakanlığın kömüre ilişkin beyan ve eylemlerini, Kömür İthalatçıları Derneği'nin çevre standartlarına ilişkin toplantılarını yakından takip ettiği gözlemlenmektedir (Belge 16, 20,34).

2570 Özellikle Krutrade'in çevre standartlarına ilişkin çalışmaları ile ithalatçıların ve araçların stok sahalarının kontrolü arasında yakın bir ilişki olduğunu; her iki faaliyetin de önemli bir stratejiye hizmet ettiğini söylemek mümkündür. Bu stratejinin Rus kömürü dışındaki yabancı menşeli kömürlerin piyasaya girişini engellemek ve bu şekilde yüksek fiyat seviyelerini korumak üzerine kurulduğu görülmektedir. Dosya mevcudundan, Krutrade'in bu amaçla bir yandan kömürün Türkiye'ye girebilmesi için gerekli asgari standartları yükseltmek ve parça kömürün torbalanarak satılmasını sağlamak üzere lobi faaliyetleri yürüttüğü; öteki ithalatçıların ve araçların Rus kömürü ile diğer menşeli kömürleri karıştırarak satmalarını önlemek için stok sahalarını denetlediği ve bu tür bir eyleme girişenlere mal vermeyi keserek baskı altına almaya çalıştığı anlaşılmaktadır.

I.4.3. Hukuki Değerlendirme

2590 Somut delillere dayanan değerlendirmeler sonucunda 2003 yılının başından 2005 yılı başına kadar Krutrade ile Glencore AG ve bağlı şirketlerinin, ithal parça kömür pazarının sağlayıcı seviyesinde özetle aşağıdaki eylemleri gerçekleştirmeye çalıştıkları ve/veya gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

2600 **Fiyat Tespiti:** Yukarıda ekonomik ve hukuki delillerle de desteklendiği gibi, ithal parça kömür pazarında Krutrade ile Glencore AG ve bağlı şirketlerinin kimi zaman doğrudan satış fiyatının tespitine yönelik, kimi zaman fiyatın belirli bir seviyede tutulmasına yönelik olarak, rekabeti sınırlayıcı bir işbirliği ve uzlaşma içinde oldukları; gerek kendi fiyatlarına gerekse de piyasadaki fiyat gelişmelerine ve fiyatı oluşturan usurlara ilişkin aralarında sürekli bir bilgi paylaşımı ve değişimi olduğu, elde edilen verilere göre de çeşitli dönemlerde üzerinde uzlaşılan fiyatların piyasada adı geçen şirketler tarafından uygulandığı tespit edilmiştir.

Arz Miktarının Kontrolü: İthal parça kömür pazarında Krutrade ile Glencore AG ve bağlı şirketlerinin arz miktarını belirlemek amacıyla yönelik olarak, sürekli bir biçimde kendi stoklarındaki ve pazardaki parça kömür miktarına ilişkin bilgi değişiminde buldukları; rakiplerin ve ithalatçıların sevkiyatlarını, stok akışlarını ve satışlarını yakından takip ettikleri; Krutrade'in Türkiye'ye giren Rus kömürlerinin dolaşımını çeşitli yollarla sınırladıkları tespit edilmiştir.

2610 **Piyasadaki Rakiplerle Alt Pazarda Yer Alan Teşebbüslerin Faaliyetlerinin Zorlaştırılması- Piyasaya Girişlerin Zorlaştırılması:** İthal parça kömür pazarında Krutrade ile Glencore AG ve bağlı şirketlerinin piyasadaki rakiplerin ve ithalat pazarında yer alan teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırılmasını amaçladıkları, özellikle Krutrade AG'nin Rus kömürü dışında Türkiye'ye giren diğer yabancı menşeli kömürlerin pazara girişini engellemeye çalıştıkları tespit edilmiştir.

2620 Yukarıdaki bilgi ve belgeler çerçevesinde, Krutrade ile Glencore AG ve bağlı şirketlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki anlaşma anlamında kendi aralarında rekabeti sınırlayıcı bir koordinasyon ve pratik işbirliği sağlayan doğrudan ve dolaylı ilişkiler kurdukları; bir süreklilik arz eden ve piyasadaki şartlara göre şekillenen bu işbirliğinin çok açık bir şekilde parça kömür pazarındaki rekabeti sınırlamayı amaçladığı ve bu yönde sonuçlar doğurduğu kanaatine varılmıştır. Yukarıda yer verilen bulgular göz önüne alındığında, teşebbüsler arasındaki geniş kapsamlı bu işbirliğinin, Kanun'un 4. maddesinde sayılan

2630 "a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,
b) Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,
c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d) *Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi*”,

şeklindeki örnek halleri kapsamına giren nitelikte açık bir ihlal teşkil ettiği görülmektedir.

2640

I.4.4. Verilecek İdari Para Cezasına Dair Hukuki Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrasında, *“Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir”* hükmü yer almaktadır. Buna göre, Danıştay 13. Dairesinin iptal kararı üzerine verilen yeni karar 2010 yılına ait olduğundan, MinerKOM ve Glencore İstanbul'a 2009 yılı gayrisafi gelirleri üzerinden idari para cezası verilebilecektir. Ancak; 2007, 2008 ve 2009 yıllarında herhangi bir gayrisafi geliri bulunmayan MinerKOM'un, nihai karar tarihine en yakın mali yıl olan 2006 yılında gayrisafi gelir elde ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, MinerKOM açısından cezaya esas ciro yılı olarak 2006'nın dikkate alınması gerekmektedir. Diğer taraftan, Danıştay 13. Dairesi tarafından iptal edilen Kurul kararında cezaya esas ciro yılı 2003 olarak alınmıştır. Bu durumda, yeni karar tesis edilirken verilecek olan idari para cezasının tayin edilebilmesi için haklarında soruşturma yürütülen tarafların lehine olan ciro yılının da tespit edilmesi gerekmektedir. Buna göre, MinerKOM'un 2006 yılındaki, Glencore İstanbul'un ise 2003 yılındaki gayrisafi gelirlerinin sırasıyla 2003 ve 2009 yıllarındaki gayrisafi gelirlerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle verilecek olan idari para cezasının tayininde MinerKOM için 2006, Glencore İstanbul için 2003 yılına ait gayrisafi gelirleri dikkate alınmıştır.

2650

2660

J. SONUÇ

Önaraştırma ve soruşturmaya ait tüm savunma, ek savunma, sözlü savunma tutanakları, sözlü savunma toplantısının ses kayıtlarının yazılı açılımı, raporlar, Danıştay kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bilgi ve belgeler okunup incelenerek yapılan görüşmeler sonucunda;

2670

1. Glencore İstanbul Madencilik Ticaret AŞ. ve MinerKOM Mineral ve Katı Yakıtlar Tic. AŞ.'nin Krutrade AG ile birlikte ithal parça kömür pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti sınırlayıcı işbirliği içinde olduğuna,

2. Ekonomik birlik içinde bulunan Glencore İstanbul Madencilik Ticaret AŞ. ve MinerKOM Mineral ve Katı Yakıtlar Tic. AŞ. ile ilgili olarak; Kanun'un 16. maddesi ve para cezasında lehe düzenlemeler dikkate alınarak MinerKOM Mineral ve Katı Yakıtlar Tic. AŞ.'ne 2006 yılında oluşan gayri safi gelirlerinin takdiren %1'i oranında olmak üzere 34.020,57 TL; Glencore İstanbul Madencilik Ticaret AŞ.'ne ise 2003 yılında oluşan gayri safi gelirlerinin

2680

10-57/1141-430

takdiren %1'i oranında olmak üzere 20.369,24 TL idari para cezası verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.